

**A
SZOVJETUNIO
KOMMUNISTA
PÁRTJÁNAK
PROGRAMJA**

(Tervezet)

A SZOVJETUNIO KOMMUNISTA PARTJA PROGRAMJANAK TERVEZETE BEVEZETES

A szovjetek országa, a nagy októberi szocialista forradalom szülötte, hatalmas és dicsőséges utat tett meg. A kommunista párt vezetésével világtörténelmi jelentőségű győzelmeket ért el. Következésként kifejezve a munkásosztály, minden dolgozó érdekeit, a marxista—leninista tanítással, a forradalmi harc és a szocialista építés rendkívül gazdag tapasztalatával felfegyverkezve, az SZKP magabiztosan vezeti a szovjet népet a kommunista alkotás és a béke útján.

A párt a kommunisták első programokmányában — a Kommunista Kiáltványban — meghirdetett szocialista társadalomátalakítási eszméknek, a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi hagyományainak, a párizsi kommun hősiei nem halványuló hőstetteinek méltó örököseként lépett ki a politikai küzdőterre. Marx Károly és Engels Frigyes, a tudományos kommunizmus megalapozói az osztályharc történelmi tapasztalataira, az emberi gondolkodás legkiemelkedőbb eredményeire támaszkodva feltárták a társadalmi haladás objektív törvényeit, elméletileg bebizonyították a kapitalizmus összeomlásának elkerülhetetlenségét, és megalapozták a proletariátusnak mint az új szocialista rend építőjének világtörténelmi küldetését. Lelkesítő felhívásuk — „Világ proletárjai, egyesüljete!” — mind a mai napig a munkásmozgalom harci jelszava.

Marx és Engels munkásságának zseniális folytatója, Vlagyimir Iljics Lenin az új történelmi körülmények közepette sokoldalúan to-

vábbfejlesztette tanításukat, választ adott a jelenkor alapvető kérdéseire, felvázolta a munkásmozgalmat a szocialista forradalom és a szocialista építés elméletével, a háború és béke kérdéseire vonatkozó nézetek tudományos rendszerével.

A marxizmus—leninizmus egységes forradalmi tanítás. A nagy Lenin által létrehozott párt élő megtestesítője a tudományos szocializmus és a munkásmozgalom egyesítésének, az elmélet és a gyakorlat megbonthatatlan egységének. A marxizmus—leninizmus pártja, a forradalmi cselekvés pártja volt és marad.

Az SZKP programjaiban tudományosan megalapozott feladatokat oldott meg minden egyes történelmi időszakban. A bolsevik párt, miután második kongresszusán, 1903-ban elfogadta első programját, a cári önkényuralom, majd a cári rendszer megdöntésére harcba vezette a munkásosztályt, a parasztságot, Oroszország valamennyi dolgozóját, s három oroszországi forradalom lángözönén küzdötte át magát. 1917 októberében a munkásosztály kezébe ragadta a politikai hatalmat. A történelemben először jött létre a munkások és parasztok állama. *Megkezdődött az új világ megalkotása.*

Nyolcadik kongresszusán, 1919-ben a párt elfogadta második programját, s feladatul tűzte ki a szocializmus felépítését. Járatlan utakon haladva, hatalmas nehézségeket leküzdve, példátlan hősiességet tanúsítva, a szovjet nép a kommunista párt vezetésével

elő valósággá tette a szocialista építés lenini tervét. *Országunkban a szocializmus valósággá vált.*

A párt 1961-ben, XXII. kongresszusán hagyta jóvá harmadik programját, s hatalmas munkát bontakoztatott ki a kommunista építés minden területén. A szovjet nép nagy sikereket ért el a termelőerők, a gazdasági és társadalmi viszonyok, a szocialista demokrácia, a kultúra fejlesztésében, az új embertípus megformálásában. *Az ország a fejlett szocializmus szakaszába lépett.* Megnövekedett a Szovjetuniónak mint az elnyomás, az agressziók és a háborúk imperialista politikája ellen, a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért folytatott harc hatalmas tényezőjének szerepe.

A harmadik program elfogadása óta eltelt idő igazolta a program alapvető elméleti és

politikai tételeinek helyességét. Mindamellet a felhalmozott tapasztalat, az ország belpolitikai életében és a nemzetközi szintén végbe ment változások tudományos értelmezése lehetővé teszi, hogy pontosabban és konkrétabban határozzák meg a szovjet társadalom fejlődésének távlatait, a végső cél, a kommunizmus elérésének útjait és eszközeit, az új történelmi körülmények között a külpolitikára háruló feladatokat.

Az SZKP harmadik programja mostani szerkesztésében — az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének meggyorsítása alapján — előirányozza a szocializmus tervszerű és minden oldalú tökéletesítését, a szovjet társadalom haladását a kommunizmus felé. Ez a békéért és a társadalmi haladásért folytatott küzdelem programja.

A KAPITALIZMUSBÓL A SZOCIALIZMUSBA ÉS A KOMMUNIZMUSBA VALÓ ÁTMENET – A JELENKOR ALAPVETŐ TARTALMA

1. A nagy októberi szocialista forradalom és a szocializmus felépítése a Szovjetunióban

Az emberiségnek az októberi forradalommal megkezdődött világtörténelmi jelentőségű átmenete a szocializmusba a társadalmi fejlődés törvényszerű eredménye.

A kapitalizmus az utolsó kizsákmányoló rendszer az emberiség történelmében. Hatalmas lendületet adott a termelőerők fejlődésének, de a későbbiekben akadályá vált a társadalmi haladás útján.

A kapitalizmus egész történelme alapvető ellentmondásának elmélyülését tükrözi. Ez a termelés társadalmi jellege és a kisajátítás magántőkés formája közötti ellentmondás elmélyülésének, a munkásosztály és minden dolgozó fokozódó kizsákmányolásának, a munka és a tőke, az elnyomottak és az elnyomók közötti harc éleződésének, a gazdasági válságoknak, a társadalmi-politikai megrázkódtatásoknak, a dolgozóknak mérhetetlen szenvedést okozó hódító háborúknak és konfliktusoknak a története.

A tőke koncentrációjának és centralizációjának folyamata a XX. század elején a tőkések hatalmas szövetségeinek kialakulásához vezetett. Ezek kezükbe ragadták az egész gazdasági és politikai élet legfontosabb emelőit. A kapitalizmus legmagasabb szintű, utolsó stádiumába, az imperializmus szakaszába lépett. Lenin szavaival élve „az imperialista kapitalizmus a nemzetek legnagyobb elnyomójává”, az agresszív háborúk alapvető forrásává vált.

Az imperializmus szakaszában létrejönnek annak anyagi feltételei, hogy a kapitalista ter-

melési viszonyokat szocialistákkal váltsák fel, megérlelődnék a győzelmes szocialista forradalom objektív és szubjektív előfeltételei. *A régi társadalom forradalmi átalakításának és az új társadalom megteremtésének küldetését a történelem a munkásosztályra ruházta.* E küldetés teljesítésével saját osztályérdekein túlmenően valamennyi dolgozó érdekeit fejezi ki.

Oroszországban rendkívül erőteljesen jelentkeztek az imperializmusnak a cárizmus elnyomásával, a feudalizmus maradványaival súlyosbított ellentmondásai. Az ország a nemzetközi imperializmus leggyengébb láncszemévé, ellentmondásainak csomópontjává vált. Így ide helyeződött át a világ forradalmi mozgalmának központja. Az orosz proletariátusra igen nehéz és felelősségteljes feladat hárult: az, hogy elsőként szakítsa el a burzsoázia világuralmának láncát. Ezt csak egy új típusú pártnak, a proletariátus harci forradalmi szervezetének vezetésével lehetett véghezvinni.

A bolsevik párt megalakulása fordulóponttá vált az oroszországi és a nemzetközi munkásmozgalom történetében. Kifejezte a társadalmi haladás, a proletár osztályharc objektív szükségszerűségeit, a tudományos előrelátás gyümölcse, Lenin és a körülötte tömörülő marxisták fáradszomjas politikai és szervezőmunkájának eredménye volt. Az a szenvedélyes lenini felhívás, hogy „Adjatok egy forradalmi szervezetet, és kiforgatjuk sarkai-ból Oroszországot!” lelkes fogadtatásra talált

az oroszországi munkásoknak, haladó ember-
reknek, a dolgozó nép legjobb képviselőinek
fejében és szívében. Lenin kidolgozta a párt
ideológiai, politikai és szervezeti alapelveit, a
tömegekkel való foglalkozás módszereit. Az
új típusú párt a revizionizmus és jobboldali
opportunizmus, a dogmatizmus és a baloldali
kalandorság ellen folytatott engesztelhetetlen
harcban jött létre.

Már az 1905—1907-es forradalom — az im-
perializmus korszakának első népi forradal-
ma — megmutatta a munkáosztály erejét, és
előrevetítette a proletariátus közelgő győzel-
meit. Az 1917-es februári burzsoá demokráti-
kus forradalom elsöpörte a cárizmust, de nem
szabadította meg a néptömegeket a társadal-
mi és nemzeti elnyomástól, az imperialista
háború terheitől, nem oldotta fel azokat az el-
lentmondásokat, amelyek az oroszországi tár-
sadalmat marcangolták. Az idő sürgetően kö-
vetelte a szocialista forradalmat.

Oroszország munkáosztályát magas fokú
forradalmiság és szerveztség jellemezte.
Élén a politikai csatákban megedzett, az élen-
járó forradalmi elméletet birtokló bolsevik
párt állt. Lenin a pártot a harc világos távlatá-
val fegyverezte fel, megalkotva arról szóló ta-
nítását, hogy az imperializmus körülményei
között egy vagy néhány különálló országban
is lehetséges a proletárforradalom győzelme.

A bolsevikok pártjának felhívására és a
párt irányításával a munkáosztály döntő csa-
tába indult a tőke uralma ellen. A párt egyet-
len hatalmas folyamban, a burzsoá rendszer
megdöntésére egyesítette a proletárok harcát
a szocializmusért, a parasztok harcát a föl-
dért. Oroszország elnyomott népeinek nemze-
ti felszabadító harcát, az imperialista háború
ellen, a békéért folyó népi küzdelmet.

*A nagy októberi szocialista forradalom
olyan fordulatot hozott a világ történelmé-
ben, amely meghatározta a világfejlődés fő
irányát és tendenciáit. Feltartóztathat-
lan folyamat kezdetét jelentette: a kapitaliz-
mus felváltását új, kommunista társadalmi-
gazdasági formációval.*

A történelemben első ízben jött létre a pro-
letárdiktatúra állama. A munkáosztály, ma-
ga köré tömörítve az összes dolgozót, hozzálá-
tott, hogy megoldja a kapitalizmusból a szo-
cializmusba való átmenet, az új társadalom
alapjai megteremtésének rendkívül bonyolult
feladatait.

A politikai hatalom kivívása, a polgárhábo-
rúk frontjain aratott győzelmek, a külföldi ka-
tonai intervenció szétzúzása, az új élt kibon-
takozó távlatai hatalmas erővel és forradalmi
energiával töltötték el a dolgozó tömegeket.
Leküzdötték a gazdasági pusztulásból, a bur-

zsaoázia ellenforradalmi összeesküvéséből és
szabotázscelemeknyéből, az ország műsza-
ki-gazdasági és kulturális elmaradottságából
eredő nélkülözést és a nehézségeket. A szov-
jetek országa az ellenséges kapitalista kör-
nyezet kegyetlen támadásainak, nagyszámú
katonai és politikai provokációjának céltáblá-
jává vált.

A párt, a tömegek lelkesedésére támasz-
kodva, visszaverve a jobboldali és „baloldali”
opportunisták támadásait, erősítve eszmei-
politikai és szervezeti egységét, következe-
tesen megvalósította a szocializmus építésének
lenini általános irányvonalát.

A nép tulajdonába kerültek át az alapvető
termelőeszközök. A föld, a gyárak, az üze-
mek, a bankok *államosítása* biztosította a
szükséges előfeltételeket a szocialista tár-
sadalmi tulajdon megszilárdulásához és fejlődé-
séhez, a gazdasági tervezés rendszerének
megszervezéséhez. Az ország *iparosítása*
ipari nagyhatalommá tette a Szovjetuniót.
Gyökeres fordulatot hozott a gazdasági visz-
nyokban, a parasztság egész életmódjában a
mezőgazdaság *kollektivizálása*. A munká-
osztály és a parasztság szövetsége szilárd tár-
sadalmi-gazdasági alagra épült. A *kulturális
forradalom* eredményeként felszámolták az
írastudatlanságot, széles távlatokat nyitottak
a dolgozók alkotóerejének fejlődése, szellemi
felvirágzása előtt, kialakult a szocialista érte-
lmiség, uralkodóvá vált a marxista—leninista
ideológia a szovjet emberek tudatában.

A szocializmus kiemelkedő vívmánya a
nemzetiségi kérdés megoldása. Október győ-
zelme örökre véget vetett a nemzeti elnyo-
omásnak és a nemzetek egyenlőtlenségének.
Hatalmas szerepet játszott a szabad és egyen-
jogú népek önkéntes egyesülése egységes
soknemzetiségű államban: a Szovjet Szocia-
lista Köztársaságok Szövetségében. A szocia-
lista építés folyamán biztosították a volt nem-
zetiségi peremvidékek gyors gazdasági, tár-
sadalmi és kulturális haladását. A múlté lett a
nemzetiségi széthúzás, s az élet normájává
vált a Szovjetunió valamennyi népének test-
véri barátsága, szoros együttműködése és
kölsönös segítése.

Mindez azt jelentette, hogy világtörténelmi
jelentőségű társadalmi fordulat ment végbe:
örökre véget ért a magántulajdon évszázados
uralma, fölszámolták az embernek ember ál-
tal való kizsákmányolását. A munkáosztály-
nak, a kolhozparasztságnak, a népi értelemi-
ségnek, minden nemzetiség dolgozóinak kö-
zös érdekei alapján kialakult a szovjet tár-
sadalom társadalmi-politikai és ideológiai egy-
sége. A munkálkodó ember vált az ország
teljhatalmú gazdájává. *A Szovjetunióban*

alapaiban felépült a szocialista társadalom.

Az új rend kegyetlen megpróbáltatása volt a nagy honvédó háború. A párt körül tömörülő, példátlan hősiességet tanúsító szovjet nép és fegyveres erői megsemmisítő vereséget mértek az imperialista világreakció rohamosztagára. A Szovjetunió győzelmével döntő mértékben hozzájárult Európa népeinek a náci rabság alól való felszabadításához, a világ civilizációjának a hitlerizmus barbárságától való megmentéséhez. A német fasizmus és a japán militarizmus szétverése új lehetőségeket teremtett a népeknek a békéért, a demokráciáért, a nemzeti felszabadulásért és a szocializmusért vívott küzdelméhez. A szovjet nép győzelme magasra emelte a szovjet állam nemzetközi tekintélyét.

A Szovjetunió rövid idő alatt begyógyította a háború tépte súlyos sebeket, jelentős mértékben megerősítette gazdasági, tudományos-műszaki és védelmi erejét, megszilárdította nemzetközi pozícióit. *Országunkban a szocializmus teljes és végleges győzelmet aratott.*

Az elért eredményekre támaszkodva a szovjet társadalom magabiztosan haladt előre a gazdasági, társadalmi-politikai és szellemi fejlődés valamennyi területén. Az országban kialakult az egységes népgazdasági komplexum. Újabb hatalmas térségeket vontak be a termelésbe az ország északi és keleti részén, javult a természet hasznosítása. Jelentős mértékben növekedett a nemzeti jövedelem, a munka társadalmi termelékenysége. Lényegesen nőtt a népjólét, nagyszabású lakásépítési program valósult meg. Megsokszorozódott a nép szellemi gazdagsága, áttértek az általános középokú képzésre, kiemelkedő sikereket ért el a szovjet tudomány és technika. A Szovjetunióban épült fel az első atomerőmű és az első atomjégtörő, ott indították útjára a föld első mesterséges holdját, onnan indult a világűrbe az első, embert szállító űrhajó.

Megszilárdultak a szocialista társadalmi viszonyok. Kialakult az emberek új társadalmi és nemzetközi közössége: a szovjet nép.

Bolsevik elvhűséggel és önkritikával, a tömegek támogatására támaszkodva, a párt hatalmas munkát végzett a személyi kultusz, a párt- és állami vezetés lenini normáitól való eltávolodás következményeinek felszámolására, a szubjektív, voluntarista jellegű hibák kiigazítására végett. Tovább fejlődött a szocialista demokrácia, megszilárdult a szovjet törvényesség.

A szocializmus történelmi vívmányává vált a Szovjetunió és az Egyesült Államok, a Var-

sói Szerződés Szervezete és a NATO közötti katonai-hadászati paritás megteremtése. Ez megerősítette a Szovjetunió, a szocialista országok és valamennyi haladó erő pozícióit, keresztülhúzta az imperializmus agresszív köreinek számításait, hogy győzzenek egy nukleáris világháborúban. Ennek az egyensúlynak a megőrzése komoly biztosítéka a béke és a nemzetközi biztonság megővésének.

A Szovjetunió, a többi szocialista ország tapasztalata meggyőzően bizonyítja, hogy az új társadalom — mint az emberiség fejlődésének a kapitalizmus meghaladó lépcsőfoka — vitathatatlan társadalmi-gazdasági, politikai, eszmei és erkölcsi fölényben van, megválaszolja azokat a kérdéseket, amelyeket a burzsoá rendszer képtelen megoldani.

A szocialista társadalom ezt a jelszót tűzte zászlajára: „Mindent az ember nevében, mindent az ember javára.” Ebben a társadalomban:

- a termelési eszközök a nép kezében vannak, mindörökké véget vetettek az ember ember által való kizsákmányolásának, a társadalmi elnyomásnak, a kiváltságos kisebbség uralmának, az embermilliók nyomorának és írástudatlanságának;

- széles távlatok nyílnak a termelőerők dinamikus és tervszerű fejlődése előtt, a tudományos-műszaki haladás nem milliós munkanélküliséget von maga után, hanem folyamatosan növeli az egész nép jólétét;

- biztosították a munkához való egyenlő jogot, és a jogot a munka igazságos díjazására a „mindenkitől képességei szerint, mindenkinek munkája szerint” elvnek megfelelően, a lakosság olyan szociális vívmányokat élvezhet, mint az ingyenes egészségügyi ellátás, az oktatás, a minimális bérű otthon;

- megszilárdult a munkásosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség megbonthatatlan szövetsége, a nőknek valóban a férfiakéval azonos jogokat biztosítottak, az ifjú nemzedékre biztos jövő vár, biztosítva van a munka veteránjainak szociális ellátottsága;

- kiküszöbölték a nemzetiségi egyenlőtlenséget, megszilárdították a tényleges és jogi egyenlőséget, a barátságot és testvériséget valamennyi nemzet és nemzetiség között;

- kialakult és fejlődik az igazi demokrácia: a nép érdekében és a nép által gyakorolt hatalom; biztosítva van az állampolgárok mind szélesebb körű és teljes jogú részvétele a termelési, a társadalmi és az állami ügyek irányításában;

- a szabadság, az emberi jogok, az emberi méltóság eszméi valódi étellel és tartalommal teltek meg, biztosítják a jogok és a kötelezett-

ségek egységét, az egységes erkölcsi szabályok és normák érvényesülnek, a fegyverem egyformán vonatkozik az egyénre és a közösségre;

— uralkodóvá válik a mélységesen humanista marxista—leninista ideológia, a néptömegek hozzáférhetnek a tudás valamennyi forrásához, élenjáró kultúrát hoztak létre, amely magába olvasztja a világkultúra minden igazi értékét;

— a társadalmi igazságosságon, kollektívizmumon és elvtársi kölcsönös segítségen alapuló szocialista életmód alakult ki, amely a dolgozó embert a jövőbe vetett hittel tölti el, szellemileg és erkölcsileg felemeli őt mint az

új társadalmi viszonyoknak és saját sorsának formálóját.

A szocializmus olyan társadalom, amelynek elképzelései és cselekedetei a nemzetközi porondon a függetlenségre és társadalmi haladásra törekvő népek támogatására irányulnak, a legfontosabb feladatot — a béke megőrzését és megszilárdítását — szolgálják.

A szovjet nép kemény munkája, gazdasági, társadalmi, politikai, tudományos és kulturális sikerei újabb történelmi mérföldköhöz vezették országunkat, amellyel megkezdődött a fejlett szocializmus szakasza. Napi feladattá vált a szocialista társadalom minden átfogó és mindenoldalú tökéletesítése, lehetőségeinek és előnyeinek mind teljesebb és hatékonyabb kihasználása.

2. Harc a haladás és a reakció erői között a jelenkorban

A társadalmi felszabadítás világtörténelmi jelentőségű folyamatát, amelyet a nagy október nyitott meg, a német fasiszmus és a japán militarizmus szétzúzása után a kizsákmányolók hatalmának megdöntése jelezte egy sor országban Európában, Ázsiában, majd később Amerikában is. *A szocializmus, amely kezdetben a mi országunkban valósult meg, világtrendszerré vált.*

Az új társadalom felépítésének marxista—leninista elméletét nemzetközi méretekben próbálták ki a gyakorlatban, a szocializmus a föld hatalmas területein szilárdult meg, egy egész országszoport példája bizonyította szemléletesen vitathatatlan előnyeit, emberek százmilliói követik a kommunista civilizáció megalkotásának útját. Mind újabb és újabb népek vonják meg bizalmukat a kapitalizmustól, nem akarják összekötni vele saját fejlődésük távlatait. Következetesen közelednek a társadalmi berendezkedésnek a szocialista országokban már kialakult típusához, az ott kialakult társadalmi viszonyokhoz.

A szocializmus sikereinek hatását csak növeli, hogy történelmileg rendkívül rövid idő alatt érték el őket, mégpedig az imperializmus szüntelen nyomásának körülményei között; amely a gazdasági nyomástól és az ideológiai telforgatástól az ellenforradalmi fordulatok megszerzésére irányuló közvetlen kísérletekig terjedt.

A szocialista országok tapasztalatának jelentősége elévülhetetlen. Az elmúlt évtizedek gazdagították a szocialista építés gyakorlatát,

szemléletesen megmutatták a szocializmus világának sokféleségét. Ezeknek az évtizedeknek a tapasztalata azt is bizonyítja, milyen óriási jelentőségűek a *szocializmus fejlődésének általános törvényszerűségei*: a dolgozók hatalma a munkásosztály vezető szerepe mellett; a társadalmi fejlődés irányítása a kommunista párt által, amely fel van vértvezve a tudományos szocializmus ideológiájával; az alapvető termelőeszközök társadalmi tulajdonba vétele és ennek alapján a gazdasági tervszerű fejlődése az egész nép érdekében; a „mindenkítől képességei szerint, mindenkinek munkája szerint” elv érvényesítése; a szocialista demokrácia fejlesztése; minden nemzet és nemzetiség egyenjogúsága és barátsága; a forradalmi vívmányok megóvása az osztályellenesség támadásaitól.

Biztonságos előrehaladásuknak, a növekedési nehézségek leküzdésének és a felmerülő ellentmondások időben való megoldásának az alapja az általános törvényszerűségek minden egyes szocialista ország konkrét körülményeinek megfelelő alkalmazása; ez a kormányzó kommunista pártok reális hozzájárulása a szocialista fejlődés általános folyamatához.

A szocializmus a nemzetközi kapcsolatok új, korábban ismeretlen típusát hozta létre. A szocialista országok között kialakult ilyen kapcsolatok szilárd alapja a marxista—leninista ideológia; az osztályszolidaritás; a barátság, az együttműködés és a kölcsönös segítségnyújtás az új társadalom építése és védel-

me feladatainak megoldásában; minden egyes állam egyenjogúságának, függetlenségének és szuverenitásának tiszteletben tartása.

A szocialista internacionalizmus kapcsolatait legteljesebben a *szocialista közösségben* tárultak fel. A közösség országai — a Kölcsonos Gazdasági Segítség Tanácsának, a Varsói Szerződés Szervezetének tagállamai —, amelyeket az alapvetően azonos érdekek és célok, a széles körű, sokoldalú együttműködés számai egyesítenek, összehangolják nemzetközi tevékenységüket. A történelem eddig nem ismert ilyen országeközösséget, amelyben senkinek sincsenek, nem is lehetnek különleges jogai és kiváltságai, amelyben a nemzetközi kapcsolatok valóban a népek közötti kapcsolattá váltak, amelyben a legkülönbözőbb szinteken — kezdve a legfelsőbb párt- és állami vezetésről egészen a dolgozói kollektívákig — élő, gyümölcsöző kapcsolatok alakultak ki és fejlődnek. A közösség megsokszorozza a testvéri államok erejét a szocialista építésben, elősegíti biztonságuk megbízható garantálását.

Magából a szocializmus lényegéből fakad a szocialista országok mind nagyobb fokú közeledésének objektív szükségzerűsége. A kapitalista világban a gazdasági, társadalmi-politikai és kulturális fejlődés egyenlőtlenségének törvénye érvényesül, az erős országok a gyengébbek kirablásából gazdagodnak meg, és azok lemaradását mindenféleképpen konzerválják, ezzel szemben a szocializmus megteremt a feltételeket a kevésbé fejlett országoknak az élenjárók szintjére való felemelkedéséhez. Minél magasabb és minél közelebb áll egymáshoz a szocialista országok társadalmi fejlettségének foka, annál gazdagabb és elmélyültebb együttműködésük, annál szervesebb közeledésük folyamata.

A szocialista világrendszer kialakulása, a szocialista közösség megteremtése és megszilárdulása arra vezetett, hogy a *nemzetközi szinten az erőviszonyok gyökeresen megváltoztak* a társadalmi haladásért, a demokráciáért, a szabadságért és a békéért küzdő népek javára. A szocialista közösség korunkban tekintélyes erő, amely nélkül nem lehet megoldani egyetlenegy világpolitikai kérdést sem; a béke szilárd támasza a földön, az egészséges, békés, demokratikus elvek legkövetkezetesebb védelmezője a nemzetközi kapcsolatokban, a fő akadály az imperialista reakció útjában.

A fiatal, jövőbe tekintő szocialista világgal szembeszáll a még mindig erős és veszélyes,

de már leszálló ágában lévő kapitalizmus kizsákmányoló világa. *Tovább mélyül a kapitalizmus általános válsága.* Visszafordíthatatlanul leszűkül hatalmi szférája, mind nyilvánvalóbbá válik történelmi végzete.

Napjaink kapitalizmusa sok tekintetben más, mint amilyen a XX. század elején, sőt még a közepén is volt. Az állami monopolkapitalizmus körülményei között — amely egyésgépezetben egyesíti a monopóliumok és az állam erejét — mind élesebbé válik a hatalmas méretekben megnövekedett termelőerők és a kapitalista termelési viszonyok közötti konfliktus. Erősödik a gazdaság belső kiegyensúlyozatlansága, ami megmutatkozik általános növekedési ütemének lelassulásában, a ciklikus és strukturális válságok összefonódásában és elmélyülésében. Idült betegségévé vált a tömeges munkanélküliség, az infláció, kolosszális méreteket öltenek a költségvetési hiányok és az államadósságok.

A termelés kapitalista koncentrációjának és nemzetközivé válásának közvetlen következménye a transznacionális vállalatok megerősödése: ezek hatalmas profitra tesznek szert a dolgozók világméretű kizsákmányolásából. Nemcsak a fiatal államok szuverenitását ássák alá, hanem fejlett kapitalista országok nemzeti érdekeit is fenyegetik.

A megváltozott helyzethez való alkalmazkodás közben a kapitalizmus állandóan manőverezik. Költségvetése révén a burzsoá állam a nemzeti jövedelem jelentős részét újra felosztja a nagytőke javára, igyekszik saját szolgálatába állítani a legújabb tudományos-műszaki eredményeket. A kizsákmányolás gépezete bonyolultabbá, kifinomultabbá vált. Mind több profitot facsarnak ki a dolgozók képzettségéből, fizikai és szellemi erejéből.

A világszocializmus növekvő befolyásának körülményei között a dolgozók osztályharca időnként arra készteti a kapitalistákat, hogy részleges engedményeket tegyenek, bizonyos mértékig javítsák a munkakörülményeket, a bérezést, a szociális ellátottságot. Teszik ezt azért, hogy megőrizték a legfontosabbat, a tőke uralmát. Az ilyen manőverezést mind gyakrabban párosítják erőszakselekményekkel, a monopóliumoknak és a burzsoá államnak a dolgozók életszínvonala ellen intézett közvetlen támadásaival.

Súlyos társadalmi következményekkel jár a kapitalizmusban a tudományos-műszaki forradalom. Az utcára kitett dolgozók millióit arra ítélik, hogy alacsonyabb szakmai képzettséget igénylő munkát vállaljanak el, anyagilag nélkülözzenek, s a dolgozók elveszítik

jövőbe vetett hitüket. A képesítés szerzői fiatalok jelentős része képtelen érvényesíteni tehetségét és tudását, szenved helyzetének kilátástalanságától. A tömeges munkanélküliség gazdasági fellendülés idején is fennmarad, és növekedésének valós távlata a kapitalista társadalmi rendszert súlyos megrázkódtatások veszélyével fenyegeti.

A monopóliumok uralkodó szerephez jutottak a mezőgazdaságban. A termésből gazdák millióit szorítják ki, azok pedig, akiknek sikerül a helyükön maradniuk, túlfeszített munka és nélkülözések árán tartják felszinen magukat. A gazdaságadók sorsa teljes mértékben a piac ingadozásaitól és a monopóliumok önkényétől függ. Különösen nehéz a parasztság sorsa a volt gyarmatokon és félgyarmatokon. A városi kis- és középvállalkozókat egyre erősebben zsákmányolja ki a nagytőke, a pénzügyi függés köteleivel hálózza be őket.

Még a legfejlettebb kapitalista országokban is sok olyan ember él, akiknek nincs fedél a fejük felett, irástudatlanok, nélkülözik az orvosi segítséget. Változatlan marad a nemzeti kisebbségek székelyteljes megkülönböztetése, a nők jogainak korlátozása.

Az imperializmusra politikai téren a reakció sokoldalú erősödésének irányzata jellemző. Ott, ahol a dolgozók kemény küzdelemmel bizonyos demokratikus jogokra tettek szert, az állami monopóliumok szívós, gyakran ravaszul álcázott támadásokat vezet e jogok ellen. A számára veszélyes helyzetekben habozás nélkül nyúl a politikai zsarolásra, az elnyomás, a terror, a megtorlás eszközeihez. A politikai színtéren mind aktívabban lép fel az újfasiszmus. Ott, ahol a dolgozókra az elnyomás hagyományos formái hatnak, az imperializmus zsarnoki diktatúrákat erőltet rájuk és tart fenn a haladó erőkkel való közvetlen katonai leszámolás céljából. A dolgozók internacionalista szolidaritásának meggyengítésére az imperializmus nemzeti önzést, sovinizmust és gyűlöletet, a más népek jogai és érdekei, nemzeti kulturális-történelmi öröksége iránti ellenszenvet szít és provokál.

A jelenlegi kapitalizmus embertelen ideológiája mind nagyobb károkat okoz az emberek szellemi világában. Az individualizmus és a gátlástalanság kultusza, a dühödt antikomunizmus, a kultúrának profitforrásként való felhasználása lélektelenséghez, a társadalom erkölcsi lezüllesztéséhez vezet. Az imperializmus szülte a kapitalista társadalmat elborító terrorizmus hullámát. Mind károsabb szerepet játszanak a burzsoá tömegtájékoztatói eszközök, amelyek az uralkodó osztály érdekeit szolgálva megzavarják az emberek tudatát.

A kapitalista rendszeren belül elmélyülő az országok fejlődésének egyenlőtlensége. Az imperializmus belső vetélkedésének három vezető központja alakult ki: az Egyesült Államok, Nyugat-Európa, Japán. Közöttük erősödik a konkurenciaharc az értékesítési piacokért, a tőkebefektetési területekért, a nyersanyagforrásokért, a tudományos-műszaki haladás döntő területein való fölényért. A vetélkedés új gazdasági és politikai központjai alakulnak ki, elsősorban a Csendes-óceán térségében és Latin-Amerikában. A burzsoá államok között kiéleződnek az ellentmondások. Az Egyesült Államok monopóliumainak imperialista étvágya és önző politikája, az a törekvésük, hogy önző megfontolásokból még a velük szövetséges államok érdekeit és biztonságát is feláldozzák, szélesedő felháborodást és nyugtalanságot kelt szerte a világban.

Az imperializmust terheli a felelősség az ipari tőkés országok és a legtöbb felszabadult állam gazdasági fejlettségi szintje között mutatkozó hatalmas és mélyülő szakadékért, az éhség, a szegénység és a járványos betegségek kiterjedt övezeteinek fennmaradásáért.

Minél mélyebben ássa alá maga a történelmi fejlődés az imperializmus állásait, annál ellenségesebbé válik szelsőségesen reakciós erőinek politikája a népek érdekeivel szemben. Az imperializmus hevesen szembeszegül a társadalmi haladással, kísérleteket tesz a történelem menetének megállítására, a szocializmus helyzetének aláásására, a világméretű társadalmi visszavágásra. Az imperialista hatalmak gazdasági, politikai és ideológiai stratégiájuk összehangolására törekednek, közös frontot igyekeznek létrehozni a szocializmus ellen, valamennyi forradalmi, felszabadító mozgalom ellen.

Az imperializmus nem akar számot vetni korunk világának politikai realitásával. Figyelman kívül hagyva a szuverén népek akaratát, igyekszik megfosztani őket attól a jogtól, hogy maguk válasszák meg a fejlődés útját, fenyegeti biztonságukat. Ez a fő oka a világ különböző térségeiben kialakuló konfliktusoknak.

A nemzetközi reakció fellegetvára az Egyesült Államok imperializmusa. Elsősorban tőle indul ki a háborús fenyegetés. Világuralomra törve önkényesen egész kontinenseket nyilvánít saját „létérdekeinek” övezetévé. Az Egyesült Államok által folytatott diktátumpolitika, egyenlőtlen kapcsolatok ráerőszakolása más államokra, a népellenes elnyomó rendszerek támogatása, az Egyesült Államok számára kellemetlen országok megkülönböztetése szétzilálja az államközi gazdasági és politi-

dícsőket, kapcsolatokot, akadályozza normális fejlődésüket.

A Vietnam elleni véres háború, Kuba sokéves blokádja, a palesztin nép törvényes jogainak megsértése, a libanoni intervenció, a védtelen Grenada fegyveres megszállása, a Nicaragua-ellenes agresszív cselekmények csupán adalékok a számtalan elkövetett bűntetthez és az imperializmus történelmének örökre ségyszenteljes oldalai maradnak.

Az imperializmus súlyos bűncselekménye a népek ellen az általa kezdeményezett és hihetetlen méretű nukleáris és nem nukleáris fegyverkezési hajsza. Ez hallatlan profitot hoz a monopóliumoknak. Az irdatlan katonai kiadások nehéz teherként nyomják a dolgozók vállait. A fegyvereket gyártó monopóliumok, a tábornoki kar, az állami bürokrácia, az ideológiai gépezet, a hadiipari ágazatokba bevont, militarizált tudomány miután katonai-ipari komplexummá olvadtak össze, a kalandorság és agresszió politikájának legodaadóbb kiszolgálóivá és szervezőivé váltak. A halálgyárosok és az imperialista államhatalom vésterhes szövetsége: a szélsőséges reakció támasza, a háborús veszély állandó és növekvő forrása, s egyben meggyőző bizonyítéka a kapitalista rendszer politikai és társadalmi-erkölcsi értelmetlenségének.

Semmiféle „kozmetikázás” vagy mesterkedés nem változtathatja meg a jelenkori kapitalizmus fejlődésének törvényeit, nem tudja föloldani a munka és a tőke, a monopóliumok és a társadalom közötti kibékíthetetlen ellentétet, kivezetni a történelmileg lejárt kapitalista rendszert az általános válság állapotából. A fejlődés dialektikája olyan, hogy éppen azok az eszközök, amelyeket az imperializmus pozícióinak megerősítése végett vet be, elkerülhetetlenül összes mélyülő ellentmondásának kiéléződéséhez vezetnek. Az imperializmus rothadó és haldokló kapitalizmus, a szocialista forradalom előestéje.

A jelenkor alapvető forradalmi osztálya a munkásosztály volt és marad. A tőke világában ez a legfontosabb olyan erő, amely a kizsákmányoló rendszer megdöntéséért és az új társadalom felépítéséért harcol.

Az élet igazolja a munkásosztály társadalmi szerepének növekedéséről szóló marxista-leninista tételt. A tudomány növekvő alkalmazása a termelésben azzal jár, hogy a munkásosztály sorai a szellemi munka képviselőivel gyarapodnak. Az osztályharc csatáiban egységbe forr a munkásosztály, létrehozza saját politikai pártjait, szakszervezeteit és más szervezeteit, gazdasági, politikai és ideológiai harcot vív a kapitalizmus ellen. Kiter-

jednek e harc méretei, változatosabbá válnak formái, és gazdagodik tartalma. A proletariátus alapvető érdekei egyre sürgetőbbé teszik a munkásmozgalom egységének megteremtését, minden osztágának szolidáris tevékenységét.

Nehéz feladatok várnak a fiatal és gyorsan fejlődő munkásosztályra az ázsiai, afrikai, latin-amerikai országokban. Szemben áll velük a külföldi tőke, éppúgy, mint a helyi kizsákmányolók. A harcban növekszik e munkásosztály politikai érettsége és szervezettsége.

A munkásmozgalomnak, a viláforradalom összes erőinek élcsapata a nemzetközi kommunista mozgalom. A kommunisták egyaránt küzdenek a munkásosztály közeli és távlati céljaiért, minden egyes dolgozó érdekeiért, a társadalmi fejlődésért, a békéért, a leszerelésért és az általános biztonságért. A kommunista mozgalom korunk rendkívüli hatású eszmei és politikai erejeként lép fel.

A munkásosztály forradalmi pártjai a társadalomfejlődés tudományos elméletéhez, a marxizmus—leninizmushoz igazodnak, elvi osztálypolitikát folytatnak.

Az jellemzi őket, hogy meggyőződésük szerint történelmileg elkerülhetetlen a kapitalizmusnak a szocializmussal való felváltása, hogy világosan megértik a szocialista forradalom objektív törvényszerűségeit — bármilyen, akár békés, akár nem békés formában ment végbe ez a forradalom —, s hogy minden ország konkrét viszonyaira tudják alkalmazni a szocializmusért folyó harc általános elveit.

A forradalmi pártok ereje abban van, hogy szilárdan védelmezik a dolgozó nép jogait és létfontosságú törekvéseit, kiutat mutatnak a társadalom válságállapotából, megmutatják a kizsákmányoló rendszer reális alternatíváját, társadalmi optimizmust árasztó válaszokat adnak korunk alapvető kérdéseire. Ők országok nemzeti érdekeinek leghívebb kifejezői és legállhatatosabb védelmezői.

A következetes osztálypolitika növeli a kommunista pártok tekintélyét annak ellenére, hogy az imperializmus politikai-ideológiai gépezete mind ravaszabb módszereket alkalmaz: a kommunisták megkülönböztetését és üldözését, a leplezetlen kommunistaellenes propagandát párosítja azoknak az elemeknek a támogatásával a munkásmozgalmon belül, akik ellenzik az osztálypolitikát és az internationalista szolidaritást, akik a burzsoáziával való társadalmi megbékélés és partnerkapcsolat mellett vannak. A monopolburzsoázia, a reakciós erők éppen azért támadják a kommunistákat oly dühödten, mert a kommunis-

ták olyan mozgalmat alkotnak, amelyek mély gyökerei vannak a társadalmi fejlődésben, s a néptömegek legégetőbb érdekeit fejezik ki.

Korunk jellemző vonása: a demokratikus tömegmozgalmak fellendülése a nem szocialista világban. A tőkés országokban mélyül az antagonizmus a monopóliumok és a lakosság óriási többsége között. A monopóliumok túlsúlya, az uralkodó osztályok reakciós politikája elleni harcba egyre aktívabban bekapcsolódnak az értelmiségiek, az alkalmazottak, a gazdák, a városi kispolgárság, a nemzeti kisebbségek, valamint a fiatalság és a diákság képviselői. Különböző politikai beállítottságú emberek követelik, hogy vessenek véget a társadalom militarizálásának, az agresszió és a háború politikájának, szüntessék be a faji és a nemzeti megkülönböztetést, a nők jogainak csorbitását, vessenek véget a fiatalok helyzete rosszabbodásának, a korrupciónak, valamint annak, hogy a monopóliumok rablógazdálkodást folytatnak a természeti erőforrásokkal, és károsítják a környezetet. Ezek a mozgalmak objektív módon az imperializmus reakciós köreinek politikája ellen irányulnak, és beolvadnak a társadalmi fejlődésért folyó harc közös áramába.

A világhorradalmi folyamat alkotórésze a gyarmati igát lerázó országok antiimperialista harca függetlenségük megszilárdításáért, a társadalmi fejlődésért. A nemzeti felszabadító forradalmak történelmi vívmánya — s ez lényegesen befolyásolta a világ erőviszonyait —, hogy összeomlott az imperializmus gyarmati rendszere, s romjain többtucatnyi önálló állam jött létre.

A függetlenség éveit alatt számos ilyen ország jelentős eredményeket ért el a gazdasági és a kulturális építésben, a nemzeti államiság megszilárdításában. Kialakultak annak a harcnak a kollektív formái, amelyet ezek az országok vívnak jogaikért nemzetközi síkon. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy útjukat a politikai függetlenség megszilárdításához, a gazdasági és társadalmi megújodáshoz rendkívül megnehezíti a gyarmati és a félgymarmati múlt öröksége, az imperializmus számos cselvetése.

Az imperializmus újgyarmatosítási politikát folytatva arra törekszik, hogy megsemmisítse a fiatal államok által kivívott szuverenitást, megőrizze, sőt fokozza ellenőrzésüket. Igyekszik bevonni őket a militarizmus hatókörébe azzal a céllal, hogy ugródeszkaként használják fel őket saját agresszív globális stratégiája szolgálatában.

Az imperialisták e céljaik elérésé érdekében felhasználják a katonai nyomás és a gazdasági diktátum módszereit, támogatják a belső reakciót. Még azok az országok is, amelyek régen kivívták állami függetlenségüket, mint például a latin-amerikai államok, kénytelenek szívós harcot folytatni az Egyesült Államok és más imperialista hatalmak monopóliumainak túlsúlya ellen.

Az imperializmus — kihasználva a felszabadult országok gazdasági és technológiai függését, egyenlőtlen tőkés világgazdasági helyzetét — könyörtelenül kizsákmányolja őket, sokmilliárdos adót hajt be rajtuk, amivel tönkretesz gazdaságukat. Az ázsiai, afrikai és latin-amerikai országok óriási méretű eladósodása az iparilag fejlett tőkés országokkal szemben ezen országok imperialista, mindezenelőtt amerikai imperialista kizsákmányolásának egyik legfőbb csatornájává vált. Ezzel együtt növekszik ezen országok népeinek ellenállása is az imperialisták eljárásával szemben. Kitartó, igazságos harcot folytatnak az újgyarmatosítás, a belügyeikbe való beavatkozás, a faji elkülönítés ellen. Ez az ellenállás objektív módon találkozik a népek általános antiimperialista harcával, amelyet a szabadságért, a békéért és a társadalmi fejlődésért folytatnak.

A társadalmi haladás szélesebb távlatait nyitja meg a fejlődés nem kapitalista útja, a szocialista orientáció útját, amelyet számos felszabadult ország választott. Tapasztalatuk alátámasztja, hogy a jelenlegi körülmények között, a világ jelenlegi erőviszonyai mellett kibővültek a lehetőségek a korábban leigázott népek számára, hogy elutasítsák a kapitalizmust, jövőjüket kizsákmányolók nélkül, a dolgozók érdekeinek megfelelően építsék. Ez nagyon fontos történelmi jelenség.

Az uralmon lévő forradalmi-demokratikus pártok — leküzdv a belső és a külső reakció ellenállását — azt a politikát folytatják, hogy felszámolják az imperialista monopóliumok, a törzsi előkelőségek, a hűbérurak és a reakciós burzsoázia uralmát, megszilárdítják az állami szektort a gazdaságban, ösztönzik a szövetségi mozgalmat a falvakban, növelik a dolgozó tömegek szerepét a gazdasági és a politikai életben. Ezek az országok — függetlenségüket védelmezve az imperialisták nyomásával szemben — bővítik az együttműködést a szocialista államokkal. Az általuk választott út megfelel a tömegek valódi érdekeinek és vágyainak, tükrözi az igazságos társadalmi rendre irányuló törekvéseket, egybeesik az emberiség fejlődésének fő irányával.

A legsúlyosabb probléma, amely most az

emberiség előtt áll: a háború és a béke probléma. Az imperializmus két olyan világháborúban vett részt, amelyek mindegyike tíz-egyetized millió életet követelt. Az imperializmus harmadik világháborúval fenyeget. Az emberi lángelme vívmányait az imperializmus annak a szolgálatába állítja, hogy iszonyatos pusztító erejű fegyvereket hozzon létre. Az egész népek sorsának feloldozására kész imperialista körök politikája csak tetézi a veszélyt, hogy ezeket a fegyvereket fel is használhatják. Végül soron ez általános katonai összeütközéssel fenyeget, olyannal, amelynek következményeként nem maradna sem győztesek, sem legyőzöttek, de elpusztulhatna a földi civilizáció.

A jelenkori társadalmi-politikai harc egyik fő kérdése, hogy milyen célra használják fel a tudományos-műszaki forradalom vívmányait. Korunk tudománya és technikája lehetővé teszi, hogy biztosítsuk a földön a javak bőségét, megteremtjük az anyagi feltételeket a társadalom virágzásához, a személyiség sokoldalú fejlődéséhez. És éppen ezek az eredmények, az ember szellemi és kétékezi alkotásai — az osztályönzés következtében, a tőkés világban a hatalmon lévő elit gazdagodása érdekében — pontosan az említett célok ellen fordulnak. Az emberiség ilyen égbekiáltó és túrhethetlen ellentmondással érkezett a XXI. század küszöbére.

Nem a tudomány és a technika az, amely veszélyezteti a békét. A békét az imperializmus és politikája — a kor legreakciósabb militarista és agresszív erőinek politikája — fenyegeti. Ezzel a veszéllyel csak úgy számolhatunk le, ha megfékezzük ezeket az erőket.

Az ellentmondásokkal telített világban, a fenyegető katasztrófával szemben az egyetlen egyszerű, az egyetlen elfogadható út: a *különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése*. És ez nem egyszerűen azt jelenti, hogy nincsenek háborúk. Ez olyan nemzetközi rend, amelyben nem a katonai erő, hanem a jó viszony és az együttműködés uralkodna, végbemenne a tudomány és a technika vívmányainak, a kultúra értékeinek széles körű cseréje valamennyi nép javára. Ha megmenekülnénk attól, hogy katonai célokra hatalmas erőforrásokat pazaroljunk, akkor a munka gyümölcseit kizárólag az alkotás céljaira lehetne fordítani. Az önálló fejlődés útjára lépett államok mentesek lennének a külső támadásoktól, s ez megkönnyítené útjukat a nemzeti felemelkedéshez. Kedvező lehetőségek nyílnának arra is, hogy az államok közös erővel oldják meg az emberiség általános problémáit. A békés egymás mellett élés

megfelel valamennyi ország, valamennyi nép érdekeinek.

Sohasem függött az emberiség fölött ilyen súlyos veszély. Ugyanakkor sohasem voltak ilyen reálisak a lehetőségek a béke megővására és megszilárdítására. A népek, ha egyesítik erejüket, elháríthatják és el is kell hogy hárítsák a nukleáris megsemmisülés veszélyét.

Az imperializmus agresszív politikájával szemben áll a béke erőinek növekvő súlya. Ez: a szocialista államok aktív, következetes békepolitikája, növekvő gazdasági és védelmi ereje; azon ázsiai, afrikai és latin-amerikai államok túlnyomó többségének a politikája, amelyek mélységesen érdekeltek a béke megővésében, a fegyverkezési hajszá megszüntetésében. A társadalmi élet tartós és befolyásos tényezőivé vált széles néptömegek háborúellenes mozgalma valamennyi kontinensen. A tényleges erőviszonyok józan mérlegelése ahhoz vezet, hogy a tőkés államokban számos államférfi és politikus megérti, mennyire veszélyes a fegyverkezési hajszá folytatódása és bővülése.

Az SZKP abból indul ki, hogy bármilyen nagy is a békét fenyegető veszély, amelyet az imperializmus agresszív körének politikája okoz, *a háború nem végzettszerűen elkerülhetetlen. A háború elhárítása, az emberiségnek a katasztrófától való megmentése lehetséges. Ebben foglalható össze a szocializmusnak, a földkerekség haladós és békeszerető erőinek történelmi elhivatottsága.*

Az egyetemes fejlődés egész menete alatt masztizta korunk jellegének és alapvető tartalmának marxista-leninista elemzését. Ez a kapitalizmusból a szocializmusba és a kommunizmusba való átmenetnek, két társadalmi-politikai világrendszer történelmi versengésének korszaka, a szocialista és a nemzeti felszabadító forradalmaknak, a gyarmati rendszer összeomlásának korszaka, a társadalmi fejlődés fő mozgatóerői — a világszocializmus, a kommunista és munkásmozgalom, a felszabadult népek, a demokratikus tömegmozgalmak — ama harcának korszaka, amelyet az imperializmus agresszív és elnyomó politikája ellen, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívnak.

Ezeknek az erőknek az állandó gyarapodása és együttműködése a biztosíték arra, hogy megvalósuljon a népek vágya a békés, szabad és boldog életre. Minden egyenlőtlensége, bizonytalansága és ellentmondásossága ellenére feltartóztathatatlan az emberiség előrehaladása a szocializmus és a kommunizmus felé.

AZ SZKP FELADATAI A SZOCIALIZMUS TÖKÉLETESÍTÉSÉBEN ÉS A KOMMUNIZMUSRA VALÓ FOKOZATOS ÁTTÉRÉS ÚTJÁN

1. A Szovjetunió kommunista távlata és a társadalmi-gazdasági fejlődés meggyorsításának szükségessége

Az SZKP végső célja: a kommunizmus felépítése országunkban. A szocializmus és a kommunizmus az egységes kommunista formáció két egymás után következő szakasza. A kettő között nincs éles határ: a szocializmus fejlesztése, lehetőségeinek és fölényének minél teljesebb kibontakoztatása, a rá jellemző általános kommunista elvek erősítése jelenti a társadalom tényleges előrehaladását a kommunizmus felé.

A kommunizmus osztály nélküli társadalmi rend, ahol a termelőeszközök egységes össznépi tulajdonban vannak, a társadalom valamennyi tagja teljes szociális egyenlőséget élvez, ahol az emberek sokoldalú fejlődésével egyidejűleg a tudomány és a technika szüntelen fejlesztése alapján növekednek a termelőerők, ahol bőven buzog a társadalmi gazdagság valamennyi forrása, és megvalósul a magasztos elv: „mindenki képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint.”

A kommunizmus a szabad és öntudatos dolgozók kitűnően szervezett közössége, ahol érvényesül a társadalmi öngazgatás, a társadalom javára végzett munka mindenki számára elsőrendű létszükségletté, felismert szükségsszerűséggé válik, ahol minden egyes ember képességei a nép szempontjából a legnagyobb haszonnal gyümölcsöznek.

A kommunizmus anyagi-műszaki bázisa feltételezi a termelőerők olyan fejlesztését,

amely lehetővé teszi a társadalom és az egyén ésszerű szükségleteinek teljes kielégítését. A kommunizmus feltételei között az egész termelési tevékenység a leghatékonyabb műszaki eszközök és technológiák alkalmazására épül, s biztosítva lesz az ember és a természet harmonikus kölcsönhatása.

A kommunista formáció magasabb szakaszában teljes mértékben érvényesül a munka és a termelés közvetlen társadalmi jellege. A régi munkamegosztás maradványainak és a vele összefüggő lényeges szociális különbségeknek a végleges felszámolása révén befajzódik a szociális szempontból egynemű társadalom kialakulásának folyamata.

A kommunizmus magával hozza a nép szocialista öngazgatási rendszerének, a szocialista demokráciának az átalakulását, a társadalmi szervezet magasabb formájává: kommunista társadalmi öngazgatássá. Annak megfelelően, ahogyan beérnek a szükséges társadalmi-gazdasági és ideológiai előfeltételek, ahogyan az összes állampolgárt bevonják az igazgatásba, megfelelő nemzetközi feltételek esetén, miként azt Lenin előre látta, a szocialista állam mindinkább „az államtól a nem államba való átnövés átmeneti formájává válik”. Az állami szervek tevékenysége nem politikai jelleget ölt, fokozatosan megszűnik az államnak, mint külön politikai intézménynek a szükségessége.

A kommunizmus életforma elvaszthatatlan vonása a magas fokú öntudat, a társadalmi aktivitás, a társadalom tagjainak fegyelmeztsége és önfegyelme, miközben a kommunista együttélés egységesen és általánosan elfogadott szabályainak megtartása minden egyes ember belső szükségletévé és szokásává válik.

A kommunizmus olyan társadalmi rend, amelyben az egyén szabad fejlődése az egész közösség szabad fejlődésének feltétele.

A SZKP-nak nem célja, hogy elmerüljön a teljes kommunizmus felvázolásának részleteiben. A kommunizmus felé való haladás, a kommunista építési tapasztalatai felhalmozódásának megfelelően gazdagodnak és konkretizálódnak az új társadalom szakaszaira vonatkozó tudományos elképzelések.

A szocializmus átnövését a kommunizmusba a társadalomfejlődés olyan objektív törvényei határozzák meg, amelyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Minden előreszaladási kísérlet, a kommunista elveknek a társadalom anyagi és szellemi érettségének felmérése nélkül való alkalmazása, mint a tapasztalat mutatja, csak balsikerrel, gazdasági és politikai természetű veszteséggel járhat.

Az SZKP ugyanakkor abból indul ki, hogy megengedhetetlen a megérlelődött átalakítások megvalósításának, az új feladatok megoldásának halogatása. A párt figyelembe veszi, hogy a hetvenes években és a nyolcvanas évek elején az országfejlesztésben elért vitathatatlan eredmények mellett voltak kedvezőtlen irányzatok és nehézségek. Ezek jelentős mértékben azzal függnek össze, hogy nem kellő időben és nem megfelelően elemezték a gazdasági helyzet változásait, noha mélyreható intézkedések váltak szükségessé az élet minden területén, nem tanúsítottak kellő állhatatosságot ezek meghozatala érdekében. Ez akadályozta a szocialista rendszer potenciális lehetőségeinek és fölényének teljesebb kiaknázását, fékezte az előrehaladást.

Az SZKP úgy véli, hogy a jelenlegi belső és külső feltételek közepette a szovjet társadalom sokoldalú fejlődése, fokozatos haladása a kommunizmus felé az ország *társadalmi és gazdasági fejlesztésének meggyorsításával lehetséges és szavatolható*. Ez a párt stratégiai irányvonala, amelynek célja az, hogy minőségi átalakulás menjen végbe a szovjet társadalom életének valamennyi területén: alapvetően megújuljon anyagi és műszaki bázisa a tudományos-műszaki forradalom vívmányainak talaján, tökéletesedjenek a társadalmi, mindenekelőtt a gazdasági viszonyok,

alapvető változások történjenek a munkatalmában és jellegében, az emberek anyagi és szellemi létfeltételeiben, aktivizálódjék a politikai, a társadalmi és az ideológiai intézmények egész rendszere.

A párt a kitűzött feladatok sikeres megoldását összekapcsolja az *emberi tényező szerepének növelésével*. A szocialista társadalom nem funkcionálhat hatékonyan, ha nem találja meg az új lehetőségeket a tömegek alkotó tevékenységének fejlesztésére a társadalmi élet minden területén. Minél nagyobb mértékek a történelmi célok, annál fontosabb, hogy elérésükben milliók és milliók gazdaságilag érdekelten, felelősségtudattal, öntudatosan és aktívan vegyenek részt.

A társadalmi-gazdasági fejlesztés meggyorsítása alapján a szovjet társadalomnak újabb magaslatokat kell meghódítania. Ez a következőket jelenti:

gazdasági területen — a népgazdaságot elvileg új tudományos-műszaki és szervezeti-gazdasági szintre kell emelni, át kell állítani az intenzív fejlődésre; el kell érni a társadalomig hasznos munka termelékenységének, a termékek minőségének és a termelés hatékonyságának világszínvonalát; biztosítani kell az ország egységes népgazdasági komplexumának legkedvezőbb szerkezeti felépítését és kiegyensúlyozottságát; jelentősen emelni kell a munka és a termelés társadalmasításának szintjét; közelíteni kell a szövetkezeti, a kolhoz- és az össznépi tulajdont azzal a céllal, hogy távlatilag összeolvadnak;

szociális területen — a jólét minőségileg új szintjét kell szavatolni annak a szocialista elvnek a következetes megvalósításával, hogy mindenkitől képességei szerint, mindenkinek munkája szerint; fő vonásaiban létre kell hozni a társadalom osztály nélküli szerkezetét, el kell mosódnia a lényeges társadalmi, gazdasági, kulturális, szociális különbségeknek; szervesen egyesíteni kell a fizikai és a szellemi munkát a termelési tevékenységben; még jobban egybe kell forrasztani a szovjet népet mint társadalmi és nemzetközi közösséget; magasabb fokra kell emelni a tömegek alkotó energiáját és kezdeményezését;

politikai területen — szélesíteni kell a népgazdasági önigazgatását oly módon, hogy mindjobban bevonják az állampolgárokat az államigazgatásba és a közéletbe, hogy javítsák a népi hatalom választott szerveinek tevékenységét, növelik a szakszervezeteknek, a Komszomolnak, és más tömegszervezeteknek a szerepét, hatékonyabban aknázzák ki a

képviselői és a közvetlen demokrácia valamennyi formáját;

a *szellemi élet területén* — tovább kell erősíteni a szovjet emberek tudatában a szocialista ideológiát, teljesebben kell érvényesíteni a szocializmus erkölcsi elveit, a kollektív szellemet, az elvtársi kölcsönös segítségnyújtást. El kell érni, hogy a lakosság legszélesebb tömegei hozzáférhessenek a tudomány eredményéhez, a kultúra értékeihez, ki kell formálni a sokoldalúan fejlett személyiséget.

2. A párt gazdasági stratégiája

A társadalmi-gazdasági fejlesztés meggyorsításának a párt által kitűzött feladata mélyreható átalakulásokat igényel, mégpedig mindenekelőtt az emberi tevékenység legfontosabb területén, a gazdaságban. Erőteljes fordulatra van szükség a termelés intenzívebbé tétele felé, arra kell ösztönözni minden vállalatot és ágazatot, hogy minél teljesebben használja ki a gazdasági növekedés minőségi tényezőit. Biztosítani kell az áttérést a magasabb szervezettségű és hatékonyságú gazdaságra, amelynek sokoldalúan fejlett termelőerőkkel, érett szocialista termelési viszonyokkal és jól olajozott gazdasági mechanizmussal kell rendelkeznie. Már az ezredfordulóig el kell érni a termelési kapacitások megkétszereződését, mégpedig gyökeres minőségi felújításuk mellett.

A tudományos-műszaki haladás meggyorsítása a termelési hatékonyság növelésének fő tényezője

A párt gazdasági stratégiájának alapvető kérdése a tudományos-műszaki haladás jelentős mértékű meggyorsítása. Meg kell valósítani a *népgazdaság új műszaki rekonstrukcióját*, és ennek alapján át kell alakítani a társadalom anyagi és műszaki bázisát.

Előrendű jelentőségű a *termelési gépezet meglévő felújítása a korszerű technika alapján*, a leghaladőbb technológiai folyamatok, az operatív termékváltást biztosító és a legnagyobb gazdasági és társadalmi hasznot hozó rugalmas termelés széles körű alkalmazása. Be kell fejezni a komplex gépesítést a termelő és a nem termelő ágazatokban, nagyot kell előrelépni a termelés automatizálásában, az automata üzemekre és vállalatokra, az automatizált irányítási és tervezési rendszerekre való áttéréssel. Mind nagyobb méreteket ölt a

Ezeknek az átalakításoknak az eredménye a szovjet társadalom minőségileg új állapota, Lenin szavaival élve a „teljes szocializmus”, amely hiánytalanul kibontakoztatja az új rendszer hatalmas fölényét az élet minden területén. Ezáltal történelmi lépést teszünk a kommunizmus magasabb szakaszához vezető úton. A párt eközben szüntelenül a kommunista távlathoz igazítja politikáját, gazdasági és társadalmi stratégiáját, a szervező és az ideológiai munka feladatait.

E feladatokat a párt és a nép olyan körülmények között oldja meg, amikor tovább mélyül az a tudományos-műszaki forradalom, amely óriási mértékben hat a modern termelés minden területére, a társadalmi viszonyok egész rendszerére, magára az emberre és környezetére, feltárja a munkatermelékenység jelentős emelésének, a társadalom fejlődésének új távlatait.

A szocializmus történelmi elhivatottsága, hogy a kommunista építés szolgálatába állítsa az élenjáró tudomány vívmányait, a legkorszerűbb és a leghatékonyabb technikát, s ily módon tartós anyagi bázist teremtsen az SZKP fő programcéljainak — a jólét gyors növelésének és az ember sokoldalú fejlődésének, hazánk gazdasági és védelmi ereje fokozásának — megvalósításához.

termelés villamosítása, kemizálása, komputerizálása, a robotok beállítása és a biotechnológia hasznosítása.

A párt minden lehetséges módon előmozdítja az ország *tudományos-műszaki potenciáljának* további növelését és hatékony kiaknázását, a tudományos kutatások kiterjesztését, mert ezek új lehetőségeket kínálnak ahhoz, hogy forradalmi előrehaladás menjen végbe a gazdaság intenzifikálása terén. Biztosítani kell, hogy a termelésben, az igazgatásban, a szolgáltatásokban mindenütt alkalmazzák a tudomány és a technika legújabb vívmányait. A tudomány teljes egészében közvetlen termelőerővé válik.

A tudományos-műszaki haladás meggyorsítása, a technikában és a technológiában véghez vitt gyökeres átalakítások alapján, a

műszaki, szervezési, gazdasági és szociális tényezők mozgósításával el kell érni a munkatermelékenység gyors növekedését, mert enélkül, mint ahogyan Lenin mondotta: „lehetetlen a kommunizmusra való áttérés”.

A nagyobb munkatermelékenységhez vezető úton a következő tizenöt éves időszakban fontos mérföldkönek tekintendő a munkatermelékenység 2,3—2,5-szeres növelése.

Minden egyesülésnél, minden vállalatnál és minden munkahelyen maximálisan ki kell használni a munkatermelékenység növelésének tartalékait. Aktívan kell harcolni a termékek munkaigényességének csökkentéséért, a munkaidő-kiesések korlátozásáért, a legújabb technika és technológia bevezetéséért, erősíteni kell a rendet és a fegyelmet, korszerűsíteni a normarendszert, széleskörűen alkalmazni a tudományos munkaszervezés haladó formáit, növelni a termelés kultúráját, s arra kell törekedni, hogy a dolgozó kollektívák egyre stabilabbá váljanak.

A tudományos-műszaki haladásnak arra kell irányulnia, hogy gyökeresen megjavuljon a *természeti erőforrások, a nyersanyagok és egyéb anyagok, a fűtőanyagok és az energia felhasználása*, kezdve a nyersanyag kitermelésétől és komplex feldolgozásától a végtermék kibocsátásáig és felhasználásáig. Gyorsabb ütemben kell csökkenteni a nemzeti jövedelem anyag-, fém- és energiaigényességét. Az erőforrások takarékos felhasználása döntő forrás ahhoz, hogy fedezni tudjuk a népgazdaság tüzelőanyag-, energia-, nyersanyag- és anyagszükségleteinek növekményét.

A párt gazdaságpolitikájának középpontjában az áll, hogy mindenképpen *emelni kell a termékek műszaki színvonalát, és javítani kell minőségét*. A szovjet termék testesítse

meg a tudomány legújabb eredményeit, feleljen meg a legnagyobb műszaki-gazdasági, esztétikai és egyéb fogyasztói követelményeknek, legyen kelendő a világpiacon. A minőség javítása megbízható mód arra, hogy teljesebben kielégíthessük az ország igényét és a lakosság növekvő keresletét. A gyenge minőség, a selejt az anyagi erőforrásoknak és a nép munkájának elfecsérlése. A párt támogatja a harcot a szovjet gyártmány becslétéért. A termék minősége legyen szakmai és hazafias büszkeség tárgya.

A tudományos-műszaki fejlődés hatékonysága nem csupán a legújabb technika előállításának növelésétől függ, hanem attól is, hogy *jobban felhasználják az álló alapokat*, több terméket gyártsanak minden egyes berendezéssel, a termelési terület minden négyzetméterén. Le kell küzdeni azt az irányzatot, hogy csökken az alapterület, távlatilag el kell érni növelését.

A tudományos-műszaki haladás meggyorsítása mind nagyobb követelményeket támaszt a dolgozók általános és szakmai képzettsége iránt. Következtesen munkálkodunk a szakmai képzés és továbbképzés egész rendszerének tökéletesítésén, azon, hogy tervszerűen biztosítsuk a munkahelyek és a munkaerő-tartalékok összhangját az ország minden területén.

A termelés intenzitásának általános fokozásáért, ésszerűsítéséért, a tudományos és műszaki fejlesztésre alapozott nagyobb hatékonyságáért folytatott küzdelem a szocialista tervgazdálkodási rendszer viszonyai között szervesen párosul a szovjet társadalom humanitárius céljaival, a teljes foglalkoztatottsággal, az élet valamennyi vetületének szakadatlan javításával.

A társadalmi termelés strukturális átépítése

Az intenzitás növelésére való áttérés mélyreható *strukturális változtatásokat igényel a gazdaságban*. A népgazdaságnak rugalmasan és kellő időben kell igazodnia a tudományban, a technikában és a technológiában, a társadalmi és az egyéni szükségletekben mutatkozó progresszív változásokhoz. Nagyobb ütemben kell fejleszteni azokat az ágazatokat, amelyek biztosítják a tudományos-műszaki haladást, a szociális feladatok sikeres megoldását, el kell érni a fogyasztás és a felhalmozás legkedvezőbb arányát, javítani kell az arányokat a termelőeszközök és a fogyasztási cikkek gyártása között, az agráripa-

ri komplexumok ágazatai között. Növelni fogjuk a gazdaság szociális orientáltságát, következetesen fordulatot hajtunk végre a szovjet nép növekvő igényeinek minél teljesebb kielégítése felé.

Új követelményeket támasztunk ennek kapcsán a *beruházási politikában*. E politika célja: biztosítani a beruházások hatékonyságát és koncentrálását azokra a döntő részlegekre, amelyektől a nagyobb gazdasági hatékonyság és a gazdaság kiegyensúlyozott fejlődésének előbbi elérése, valamint az függ, hogy minden befektetett rubel a legnagyobb növekedést biztosítsa a termelésben és a

nemzeti jövedelemenben. A súlypontot az új építkezésekről át kell helyezni a már meglévő vállalatok műszaki felújítására. A termelési beruházások egészében jelentősen növelni kell az e célokra fordítandó összegek arányát, s ezen belül külön a gépekre és berendezésekre fordítandó kiadások hányadát. Elsőrendű feladat a kitermelő, feldolgozó és fogyasztói ágazatokba irányuló beruházások arányainak javítása, az eszközök átcsoportosítása a műszaki-tudományos fejlődés gyorsítását elősegítő ágazatokba.

Az a feladat, hogy a Szovjetunió gazdaságát a világ legkorszerűbb és legerősebb gazdaságává változtassuk, megköveteli a gazdasági potenciál alapját képező *nehézipar* további fejlesztését.

A párt a tudományos-műszaki forradalom megvalósításában, a tudomány és a technika legújabb eredményeinek felhasználásában kulcsfontosságú szerepet tulajdonít a *gépgyártásnak*. A szovjet gépgyártás fejlődésének meggyorsítása a távlati fejlesztés fő iránya, a tudományos-műszaki fejlődés alapja a népgazdaság valamennyi ágazatában és döntő fontosságú az ország védelmi képességének megfelelő szinten tartása szempontjából. A gépiparnak olyan magas műszaki-gazdasági színvonalú gépek, berendezések és műszerek rendszereit és komplexumait kell előállítani, amelyek forradalmi változásokhoz vezetnek a termelés technológiájában és szervezésében, biztosítják a munka termelékenységeinek többszörös növelését, az anyag- és energiaigényesség csökkenését, a termékek minőségének javítását, az alapmegtérülés növekedését. Kiemelten kell fejleszteni a szerkezésgépipart, az elektronikai és mikroelektromechanikai ipart, a számítástechnikai és műszeripart, az egész informatikát — ezek a tudományos-műszaki haladás valódi katalizátorai.

Növelni kell a kapacitásokat, és minőségi előrelépést kell elérni a kohászatban, a vegyiparban és a nehézipar más, *szerkezeti anyagokat* előállító ágazataiban, állandóan bővíteni kell az anyagok választékát, javítani minőségüket, növelni az új, gazdaságosabb és korszerűbb anyagok gyártását.

Igen fontos feladatunk az ország *fűtőanyag- és energetikai komplexumának* hatékony fejlesztése. Az ország növekvő szükségletének folyamatos kielégítése az összes fűtőanyag- és energiafajtából megköveteli a fűtőanyag- és energiamérleg szerkezetének javítását, az atomenergia felhasználásának gyorsítását, a másodlagos energiaforrások széles körű alkalmazását; a gazdaság valamennyi ágazatában következetesen, aktívan és céltu-

atosan takarékoskodni kell a tüzelőanyag- és energiaforrásokkal.

Az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének döntő feltétele az *agráripari komplexum* további erősítése és hatékonyságának növelése, s az, hogy termékeiből teljesen kielégítse az ország szükségletét. Be kell fejeznünk a mezőgazdaság iparszerű alapokra való átállítást, mindenütt meg kell honosítani a gazdálkodás tudományos módszereit, a belterjes technológiákat, jobban kell hasznosítani a termőföldet, és fokozni kell termőképeségét, el kell érni a terméshozamok jelentős növekedését az összes mezőgazdasági növényből, javítani kell az állattenyésztés produktivitását, erősíteni kell a takarmánybázist, biztosítani kell a mezőgazdasági termelés egyenletességét, csökkenteni kell az időjárástól való függőségét, meg kell akadályozni a termésvesztéseket. Erősödni fog az agráripari integráció, új szintre emelkedik a technika, a technológia, valamint a termelés, a begyűjtés, a szállítás, a tárolás és a feldolgozás szervezése a mezőgazdaságban.

Az ország mezőgazdaságtermék-szükségletének kielégítésében fontos feladat hárul a szocialista mezőgazdaság alapját képező kolhozokra, szovhozokra és agráripari egyesületekre. Mellettük az ország élelmiszerkészletének bővítésébe bevonjuk a vállalati és egyéni kisegítő gazdaságokat, a gyümölcs- és zöldségtermesztő társulásokat is.

Az SZKP erősítését tesz a *közzsükségleti cikkek* gyártásának és a *szolgáltatások teljes körének* gyorsított fejlesztésére, hogy hiánytalanul kielégítsék a szovjet emberek igényeit. Ebben a népgazdaság minden ágazatából be kell vonni a vállalatokat, az egyesületeket és az intézményeket.

Az ország egységes népgazdasági komplexumának tökéletesítésében pártunk fontos szerepet szán a műszaki felújításnak és a munka hatékonyabbá tételének a *termelési infrastruktúra* minden ágazatában: a népgazdaság elektromosenergia, fűtőolaj- és gázellátásában, kommunikációs és információs rendszereiben. Külön figyelmet kell fordítani az egységes szállítási rendszer kialakítására, a szállítási rendszer összes láncszemének tökéletesítésére, a jó minőségű utak kiterjedt hálózatának létrehozására.

A gazdaság intenzifikálása és a tudományos-műszaki haladás érdekében jelentős mértékben emelni kell az *építőipar* műszaki-gazdasági színvonalát, az építkezést egységes ipari folyamattá kell alakítani, javítani kell a tervezési és kivitelezési munkák minőségét, csökkenteni kell költségeiket, rövidíteni kell a

szerezési munkák és az üzemek helyezések átfutását.

A párt a továbbiakban is lankadatlan figyelmet fordít a *termelőerők telepítésének tökéletesítésére* a társadalmi munkával való takarékoság, az ország minden térségének komplex és hatékony fejlődése érdekében. A társadalmi munkamegosztás elmélyítése alapján minden szövetségi köztársaság népgazdasága tovább fog fejlődni, nagyobb részt fog vállalni az egész ország szükségleteinek kielégítéséből. Tovább kell javítani a már kialakult területi-termelési egységek és gazdasági kapcsolatok szerkezetét, arra kell törekedni, hogy a feldolgozó vállalatok a nyersanyagok lelőhelyéhez minél közelebb legyenek. Jobban ki kell használni a kis és közepes városok, valamint a munkástelepülések lehetőségeit a szakosított üzemek telepítésével, amelyek a nagyvállalatok számára termékeket állítanak elő, mezőgazdasági és helyi nyersanyagokat dolgoznak fel, és a lakosságuknak szolgáltatásokat nyújtanak.

A szocialista termelési viszonyok, az irányítási rendszer és a gazdálkodási módszerek továbbfejlesztése

Ami a társadalmi-gazdasági fejlődés gyorsítását illeti, ehhez a párt a termelési viszonyok állandó tökéletesítését, a termelési viszonyok és a dinamikus fejlődő termelőerők közötti töretlen összhang fenntartását, s a közöttük kialakuló nem antagonisztikus ellentmondások idejekorán való feltárását és megoldását elengedhetetlen feltételnek tekinti.

Továbbra is a párt figyelmének középpontjában fog állni a termelési eszközöknek, a szocializmus gazdasági rendszerének alapját képező társadalmi tulajdon erősítése és gyarapítása. Továbbra is emelni kell a termelés társadalmasításának, tervszerű szervezésének színvonalát, szüntelenül javítani kell az össznépi tulajdon előnyei és lehetőségei érvényesítésének formáit és módszereit.

A mezőgazdasági termelőerők fellendülése, a gazdaságok közötti kooperáció és az agráripari integráció fejlődése elő fogja segíteni a szövetkezeti és az össznépi tulajdon további közeledését, távlatilag pedig összeolvadását. Ez a folyamat a szocialista tulajdon mindkét formája sokoldalú fejlődésének és erősödésének, a gazdaság termelőszövetkezeti szektorában rejlő lehetőségek mind teljesebb érvényesítésének eredményeként valósul meg.

A párt gazdasági stratégiájának alkotóeleme volt és marad a termelőerők gyorsított fejlesztése *Szibériában és Távolszeleken*. Az új körzetek hasznosításakor rendkívüli politikai és gazdasági jelentősége van annak, hogy a termelési feladatoktól elválaszthatatlanul, hozzájuk kapcsolódva — a munkafeltételek és az emberek életkörülményeinek javítása érdekében — fejlődjen a teljes szociális infrastruktúra.

A népgazdaság fejlődési perspektívájának meghatározásakor az SZKP abból indul ki, hogy tökéletesíteni kell a *külgazdasági stratégiát*, teljesebben ki kell használni a kölcsönösen előnyös nemzetközi munkamegosztás lehetőségeit és mindenekelőtt a szocialista gazdasági integráció előnyeit. Mélyülni fognak a külgazdasági és a tudományos-műszaki kapcsolatok. A népgazdaság hatékonyságának fokozása, valamint a stratégiai fontosságú irányokban a tőkés országoktól való függetlenség biztosítása érdekében előremutató szerkezeti változásokra kerül sor a kivitelben és behozatalban.

A párt a dolgozó kollektívákban és minden egyes dolgozóban erősíteni fogja a közvagyon tulajdonosának érzését, s megtesz mindent, hogy védelmezze a szocialista tulajdont, megakadályozza a társadalmi tulajdon saját célra való felhasználását, kiirtsa a javak megszerzésének a szocializmustól idegen formáit, biztosítsa az állampolgárok személyi tulajdonra való alkotmányos jogát.

A párt nagy jelentőséget tulajdonít az *elosztási viszonyok tökéletesítésének*, amelyek aktívan befolyásolják a társadalmi termelés fejlesztéséhez fűződő kollektív és személyi érdekelttség növekedését, az emberek életszínvonalát és életmódját. Következésképpen fog érvényesülni a társadalmi termék és a nemzeti jövedelem leghatékonyabb elosztásának irányvonala, az az irányvonal, hogy az elosztási mechanizmus megbízhatóan vegye elejét a nem munkával szerzett jövedelmeknek, a bérezési egyenlőtlenség és mindannak, ami nem felel meg a szocialista társadalmi elveknek. Szigorúan kell ellenőrizni a munka és a fogyasztás mértékét, erősíteni kell a kollektívák és minden egyes dolgozó érdekelttségét a minél jobb népgazdasági eredmények elérésében, s okosan kell összekapcsolni a munka erkölcsi és anyagi ösztönzőit.

Időszere feladat a *cseréviszonyok* továbbfejlesztése. Fokozni kell a gazdasági kapcsolatok megbízhatóságát, el kell érni a kereslet és a kínálat dinamikus összhangját, gyorsítani kell az anyagi erőforrások és a pénzeszközök forgását, meg kell gyorsítani a forgóeszközök megtérülését. Teljesebben kell kiaknázni az áru — pénz viszonyokat a szocializmusban rájuk jellemző új tartalomnak megfelelően, meg kell erősíteni a pénz- és hitelrendszert, növelni kell a rubel vásárlóerejét, fokozni kell a takarékossgot, a munka mennyiségi és minőségi ellenőrzését, teljesebben és hatékonyabban kell alkalmazni a gazdasági szabályozók és ösztönzők egész eszköztárát.

Az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének meggyorsítása szükségessé teszi a *népgazdaság irányításának állandó tökéletesítését*, a gazdálkodás különböző rugalmas formáit és módszereit magában foglaló gazdasági mechanizmus megbízható és hatékony működését, elérve azt, hogy ezek a formák és módszerek megfeleljenek a gazdasági fejlődés változó feltételeinek és a megoldandó feladatok jellegének.

Az irányítás tökéletesítésében a gazdaság szocialista tervezési rendszere előnyeinek és lehetőségeinek, a gazdasági törvényszerűségeknél mélyebb és sokoldalúbb alkalmazására kell támaszkodni, teljesen számításba véve a termelőerők és termelési viszonyok változásait, a dolgozók széles tömegei képzettségének, öntudatának, szakképzettségének és tapasztalatának növekedését. Az irányításnak biztosítania kell az egyéni érdekeknek, a dolgozó kollektívák érdekeinek, a különböző társadalmi csoportok érdekeinek legkedvezőbb összehangolását az állami, ösztársadalmi érdekekkel, ily módon felhasználva őket a gazdasági növekedés mozgatóerőiként.

Az irányítás egész rendszerének azt kell céloznia, hogy a népgazdaság minden egyes ágazata nagyobb mértékben járuljon hozzá a végcél eléréséhez, ami már nem más, mint a társadalom szükségleteinek legteljesebb kielégítése a lehető legkevesebb erőforrás felhasználásával. Ez a szocialista gazdálkodás megmásíthatatlan törvénye, az ágazatok, egyesületek, vállalatok, valamennyi termelési egység tevékenysége megítélésének alapismérve.

Biztosítani kell az irányítás lenini elveinek — mindenekelőtt a két oldalának egységében értelmezett *demokratikus centralizmus* elvének — következetes megvalósulását, ami megköveteli mind a központi irányítás hatékonyságának fokozását, mind az egyesületek

és vállalatok gazdasági önállóságának és felelősségének jelentős bővítését.

A vezetés központi szerveinek figyelmét mind nagyobb mértékben a gazdasági és társadalmi fejlődés stratégiai feladatainak megoldására kell összpontosítani, egységes politika gyakorlati megvalósítására kell szentelni a tudományos-műszaki fejlesztés és a beruházások, a népgazdaság strukturális fejlesztése, a társadalmi termelés arányosságának kialakítása, az állami tervtartalékok rendszerének megszilárdítása, a termelőerők tervszerű telepítése, a munkabérek és a társadalombiztosítás, az árak, a díjtételek, a pénzügyek, továbbá a nyilvántartás és a statisztika területén.

A párt szükségesnek tartja a gazdaságpolitika megvalósítási eszközöként funkcionáló *tervezési tevékenység* hatékonyságának növelését. A tervezésnek tevékenyen ösztönöznie kell az ország társadalmi és gazdasági fejlődésének meggyorsítását, a termelés intenzifikálását a tudományos-műszaki haladás alapján, az előremutató gazdasági megoldások megvalósulását, biztosítania kell a gazdaság kiegyensúlyozott és dinamikus növekedését. A tervekben vezető helyet kell hogy kapjanak azok a minőségi mutatók, amelyek a tudomány és a technika vívmányai alapján tükrözik az erőforrások felhasználásának hatékonyságát, a termelés megújításának mértékét, a munka termelékenységének növekedését. Átfogóan kell megoldani a gazdasági és szociális feladatokat, szervesen össze kell hangolni a hosszú távú, öt éves és éves terveket, emelni kell a tervezés tudományos megalapozottságának szintjét, erősíteni kell a tervfegyelmet, elsőbbséget kell biztosítani az állami érdekeknek, határozottan meg kell gátolni az ágazati és a helyi érdekek előtérbe helyezésének, a bürokráciának és a voluntarizmusnak bármilyen megnyilvánulását.

A tervezésben és az irányításban, a stratégiai feladatok megoldásában a központosítás fejlesztésével egyidejűleg a párt tevékenyen intézkedéseket tesz az *alapvető termelési láncszem — egyesületek és vállalatok — szerepének fokozására*. Következézetesen érvényesíti jogaik és gazdálkodási önállóságuk bővítésének, a felelősségük és a nagy végső eredmények elérésében való érdekelttségük erősítésének irányvonalát. Az egész gyakorlati gazdálkodási munka súlypontjának a dolgozó kollektívákban kell lennie.

A párt szükségesnek tartja az *önálló gazdasági elszámolás* továbbfejlesztését és hatékonyságának fokozását, a vállalatok és az egyesületek következetes átállítást a teljes

gazdasági önelszámolás rendszerére a gazdasági szabályozók erősítésével és a felettes szervek által kiadott mutatók számának csökkentésével egyidejűleg. Az egyesülések és a vállalatok tevékenységét egyre inkább a hosszú távú gazdasági normatívák fogják szabályozni, ami teret ad a dolgozó kollektívák kezdeményezésének és alkotó lendületének.

Az irányítás tökéletesítésére irányuló intézkedéseknek fent szervesen kapcsolódniuk kell a munkaszervezés és az ösztönzés kollektív formáinak fejlesztéséhez lent. A szabályozók és az ösztönzők rendszerének valóságos előnyöket kell biztosítania azoknak a dolgozó kollektíváknak, amelyek sikereket érnek el a tudományos-műszaki fejlesztésben, jobb termékeket állítanak elő, növelik a termelés jövedelmezőségét. Növekednek az egyesülések és a vállalatok lehetőségei és jogai a munkájukkal szerzett anyagi eszközökkel való rendelkezésben a termelés fejlesztése, a kollektíva anyagi ösztönzése és a szociális problémák megoldása céljából.

Bővülni fog a nagykereskedelemnek, nő a termékeknek felhasználó és azokat előállító vállalatok közötti közvetlen kapcsolatoknak és gazdasági szerződéseknek a szerepe, erősödik a fogyasztó befolyása a termékek műszaki színvonalára és minőségére.

Tökéletesíteni kell az *árképzést* annak szem előtt tartásával, hogy az árak pontosabban tükrözzék a társadalmilag szükséges ráfordítást, valamint a termékek és a szolgáltatások minőségét, hatékonyabban ösztönözzék a tudományos-műszaki haladást, az erőforrásokkal való takarékoskosságot, a termékek műszaki, gazdasági és használati tulajdonságainak javítását, az új, korszerűbb módszerek alkalmazását, hozzájáruljanak a takarékosabb gazdálkodáshoz.

Az SZKP feladatul tűzi ki a népgazdaság irányítása *szervezeti felépítésének* tökéletesítését minden szinten, az irányítási apparátus csökkentését, felesleges láncszemeinek megszüntetését. Szükség van a nagy népgazdasági komplexumok, az egymással kapcsolatban lévő, illetve egymemű ágazatcsoportok irányításának javítására, törekedni kell a nagy, közepes és kis méretű üzemek ésszerű kombinációinak kialakítására, az ágazati és a területi irányítás összehangolására, bővíteni kell a termelő és tudományos-termelő egyesülések hálózatát, tökéletesíteni kell munkájukat, fejleszteni kell a szakosítást, a termelés-kombinációját és kooperációját.

Az ágazatközi és ágazati irányítási szervek figyelmüket az ágazat fejlesztésének legfontosabb irányaira, a tudományos-műszaki eredményeknek a termelésben való meghonosítására fogják összpontosítani. Felelőségek kell lenniük a népgazdaság és a lakosság áruszükségleteinek teljes kielégítéséért, megfelelő minőségben és választékban, Nő a köztársasági és a helyi szervek szerepe és felelőssége a gazdasági építés, a szociális és a kulturális fejlesztés irányításában, a dolgozók szükségleteinek kielégítésében. Nő e szervek jogköre is.

Az SZKP a gazdaságirányítás tökéletesítését célzó munkában következetesen arra törekszik majd, hogy fejlessze a *dolgozók alkotó kezdeményezését, és mind teljesebben bevonja őket a termelés irányításának folyamatába*, fokozza a dolgozó kollektívák részvételét a tervek kidolgozásában és a gazdasági döntéshozatalban, a vállalatok szociális és gazdasági fejlesztési programjainak végrehajtásában, a termelés belső tartalékainak feltárásában és mozgósításában. A takarékoság, a közvagyon hozzáértő kezelése, minden egyes rubel ésszerű felhasználása, a pazarlás megszüntetése, a különféle unproduktív kiadások és a veszteségek kiküszöbölése az egész párt, az egész nép, minden egyes dolgozó kollektíva, minden egyes dolgozó ügye.

A párt állandó figyelemmel kíséri a *szocialista versenymozgalom* fejlődését. Ez a dolgozók alkotó tevékenysége kibontakoztatásának legfontosabb területe, a személyiség önmegvalósításának és társadalmi elismertetésének egyik alapvető módja. Nagyon fontos a verseny szervezésének tökéletesítése és hatékonyságának fokozása a lenini elvek alapján, a formalista sablonmegoldások kiküszöbölése, az élenjáró tapasztalat szélesebb körben való elterjesztése, a lemaradóknak az élenjárók szintjére való felsoportoztatása, a kezdeményezés, az elvtársi együttműködés és a kölcsönös segítség szellemének ápolása. Minden módon ösztönöznünk kell a tömegek kezdeményezőkézségét és alkotói kedvét, hiszen az a tudományos-műszaki haladás meggyorsítását, a munkatermelékenység növelését, az erőforrások takarékos felhasználását, a termelés hatékonyságának növelését és a termékek minőségének javítását, az önköltség csökkentését, a kiegyensúlyozott munkamennyiség biztosítását és a szerződéses kötelezettségek idejekorán való teljesítését, a lehető legjobb népgazdasági eredmények elérését szolgálja.

3. A párt társadalompolitikája

A párt a társadalompolitikát hatékony eszköznek tekinti az ország fejlődésének meggyorsítására, a tömegek lendületének fokozására a munkában és a társadalmi-politikai tevékenységben, az új embertípus kialakításában, a szocialista életforma megerősítésében, fontos tényezőnek tartja a társadalom politikai stabilitásában. Abból indul ki, hogy a társadalompolitika hatása a gazdasági növekedésre és a gazdasági hatékonyságra, a társadalmi élet minden szférájára tovább fog erősödni. Az SZKP minden állami és gazdasági szerv, minden társadalmi szervezet kötelességének tartja, hogy következetesen gondoskodjanak az emberek munkájával, hétköznapi életével, kulturálódásával összefüggő szociális kérdések megoldásáról, érdekeik szem

előtt tartásáról és szükségleteik kielégítéséről.

A párt társadalompolitikájának fő feladatai teszik:

- a szovjet emberek élet- és munkakörülményeinek folyamatos javítását;

- a társadalmi igazságosság elvének mind teljesebb megvalósítását a társadalmi viszonyok összes főbb területein;

- az osztályok, a társadalmi csoportok és rétegek egymáshoz való közelítését, a szellemi és a fizikai munka, a város és a falu közötti lényeges különbségek leküzdését;

- a nemzetiségi viszonyok tökéletesítését, az ország nemzetei és nemzetiségei közötti testvéri barátság erősítését.

A szovjet emberek jólétének növelése, munka- és életkörülményeinek javítása

Az országunkban felhalmozott termelési és szellemi potenciál, az ország társadalmi és gazdasági fejlődésének meggyorsításával kapcsolatos szükségletek szükségessé és egyben lehetővé teszik, hogy jelentős lépést tegyünk a Lenin által megjelölt irányban, „a társadalom *minden* tagjának teljes jóléte, szabad és *minden oldalú* fejlődése” irányába.

Az SZKP feladatul tűzi ki, hogy a szovjet emberek jólétét minőségileg új fokra emelje, biztosítsa az anyagi, a szociális és a kulturális javak fogyasztásának olyan szintjét és összetételét, amely a legnagyobb mértékben megfelel céljainknak: a harmonikusan fejlett, szellemiekben gazdag személyiség kialakításának, a szovjet emberekben rejlő képességek, készségek és tehetség lehető legteljesebb feltárásához szükséges feltételek megteremtésének a társadalom érdekében.

Már a következő 15 évben célul tűzzük ki azoknak a forrásoknak a megkésztetését, amelyeket a nép szükségleteinek kielégítésére fordítunk.

A párt különleges jelentőséget tulajdonít annak, hogy növelje a munka alkotó tartalmát és kollektív jellegét, emelje kultúráját, ösztönözze a magas fokú szakképzettséget igénylő, nagy termelékenységű munkát a társadalom javára. Mindez elősegíti majd, hogy a munka fokozatosan minden egyes szovjet-ember elsőrendű létszükségletévé váljék.

Folytatni kell azoknak a tudományos, műszaki, gazdasági és szociális intézkedéseknek a végrehajtását, amelyek biztosítják a lakosság teljes és hatékony foglalkoztatását, minden munkaképes állampolgár számára biztosítják, hogy hivatásérzetének, képességeinek, iskolázottságának, szakmai képzettségének megfelelően az általa választott tevékenységi területen dolgozhasson, a társadalmi szükségletek szem előtt tartásával.

Következetesen folytatni fogjuk politikánkat a kétkezi munka jelentékeny csökkentésére, a nehéz fizikai és alacsony képzettséget igénylő, monoton munkafolyamatok lényeges csökkentésére, távlatilag pedig teljes felszámolására, az egészséges és higiénikus munkafeltételek biztosítására és olyan tökéletes munkavédelmi berendezések alkalmazására, amelyek kizárják a munkahelyi baleseteket és a szakmai megbetegedéseket. A termelés intenzívebbé tétele, hatékonyságának növelése, a munka termelékenységének fokozása távlatilag új lehetőségeket nyit a munkanap lerövidítésére, a dolgozók fizetett szabadságának meghosszabbítására.

A párt az ország gazdasági lehetőségeivel összhangban mindent megtesz a dolgozók reáljövedelmének folyamatos emelésére, minden társadalmi réteg és csoport jólétének további növelésére.

A kommunizmus első szakaszában a dolgozók fő jövedelemforrása a munka szerinti ja-

vadalmazás marad. Folyamatosan tökéletesíteni kell a munkabérek rendszerét, arra törekedve, hogy a teljes mértékben tekintetbe vegye a munka mennyiségét és minőségét, feltételeit és eredményeit, ösztönözze a dolgozók szakképzettségének emelését, a termelékenységét, a termékek minőségének javítását, a takarékoskodást minden erőforrással. A munkabéreknek és a dolgozók életszínvonalának kifejezetten ezen az alapon kell emelkedniük. A közvagyon gyarapodásával arányosan növekednek majd a minimálbérek, s folytatódik a lakossági adók csökkentésének politikája. A párt elvi jelentőséget tulajdonít a nem munkával szerzett jövedelmek erélyes felszámolásának, az elosztás szocialista elveitől való mindennemű eltérés megakadályozásának, fellép a jövedelmek és a javak társadalomellenes módon való újraelosztása, a tunyaság, a spekuláció ellen.

Folytatódni fog a *társadalmi fogyasztási alapok* gyorsított ütemű növelése és elosztásuk tökéletesítése. Ezeknek az alapoknak mind nagyobb szerepet szánunk az ingyenes közoktatás, az egészségügy és a társadalombiztosítás állami rendszerének fejlesztésében, a dolgozók üdültetési lehetőségeinek javításában és abban, hogy enyhítsük azokat a szocializmusban még objektíve elkerülhetetlen különbségeket, amelyek az egyes állampolgárok, családok, társadalmi csoportok anyagi helyzetében megmaradnak. Igyekszünk ki egyenlíteni a gyermeknevelés szociális, gazdasági és kulturális feltételeit, hozzájárulni ahhoz, hogy megszűnjék a lakosság egyes csoportjainak hátrányos helyzete.

Elsőrendű fontosságú feladatnak tekintjük a *lakosság jó minőségű és széles választékú fogyasztási cikkek iránti növekvő igényének teljes kielégítését* élelmiszerekkel, jó minőségű és tetszetős ruhákkal és lábbelivel, bútorral, kultúrccikkkel, korszerű háztartási gépekkel és cikkekkel.

Tovább fejlődik a *kereskedelem és a közétkeztetés*. Megerősödik anyagi-műszaki bázisuk, kulturáltabbá válik a kiszolgálás. Tovább fejlődnek a fogyasztási szövetkezetek, amelyek arra hivatottak, hogy tökéletesítsék a falusi kereskedelmet, megszervezzék a mezőgazdasági termékek felvásárlását és értékesítését. Megörzi jelentőségét a kolhozpiac. A lakosság reáljövedelmének növelése érdekében alakítjuk a kiskereskedelmi árpolitikát.

Nagy jelentőségű lépésekre készülünk a *modern, magas fokon fejlett szolgáltatási szféra* megteremtése érdekében. A szolgáltatások mennyiségi növelése, választékuk szélesítése és minőségük javítása lehetővé teszi a

lakosság növekvő igényeinek teljesebb kielégítését a közszolgáltatások, a közlekedés, a szolgáltató ipar, a szociális és kulturális létesítmények tekintetében, továbbá a házi munka megkönnyítését, a pihenés és a tartalmas szabadidő-felhasználás, a teljes értékű kikapcsolódás feltételeinek javítását.

Gyorsított ütemben fejlődnek majd a szolgáltatások vidéken és az újonnan betelepített körzetekben.

A párt különleges társadalmi jelentőségű feladatnak tekinti a *lakáskérdés* megoldását, s azt a célt tűzi ki, hogy a 2000. évig gyakorlatilag minden egyes szovjet családnak saját otthona – lakása vagy háza – legyen. Ezt a célt nagyarányú állami eszközökkel finanszírozott lakásépítéssel, a szövetkezeti és egyéni építkezési formák szélesítésével, továbbá a meglévő lakások rekonstrukciójával, felújításával, állagának megóvásával, a lakáselosztás fokozott ellenőrzésével kívánjuk elérni. Különösen nagy figyelmet fordítunk majd a lakásépítés minőségére, a lakások komfortosabbá tételére, a jobb tervezésre, a lakások és a házak műszaki felszereltségének tökéletesítésére.

A jövőben esztétikusabb építészeti megoldásokra tartunk igényt, és nagyobb követelményeket támasztunk a község- és városrendezés tekintetében is. A településeknek a termelési övezetek, a lakónegyedek, a társadalmi, kulturális és oktatási intézmények észre- együttesét kell alkotniuk, amelyhez hozzá tartoznak a sportlétesítmények, a kereskedelmi és közellátási üzemek, a közlekedés, vagyis minden, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a lehető legkedvezőbb feltételeket teremtsük meg az ott lakók munkájához, mindennapi életéhez és pihenéséhez. A jövőben nagyobb mértékben használjuk fel a lakosság anyagi eszközeit is a lakásviszonyok, a kulturális és létfeltételek, a pihenés, a turizmus feltételeinek javítására és más célokra.

A *szovjet emberek egészségének javítása*, aktív élettartamának meghosszabbítása elsőrendű fontosságú feladat. A párt azt a feladatot tűzi ki, hogy megvalósítsa a városi és a falusi lakosság szükségleteinek általános és teljes kielégítését a magas színvonalú orvosi ellátás tekintetében, s feladatának tekinti az orvosi-ellátás minőségének gyökeres megjavítását. Ennek érdekében tervbe vettük a lakosság általános rendelőintézeti ellátási rendszerének bevezetését; az anya- és csecsemővédelmi intézmények, a poliklinikák, a kórházak és szanatóriumok hálózatának továbbfejlesztését és korszerű gyógyászati berendezésekkel való ellátását; a teljes ellátottság bizto-

sítását gyógyszerzerekből, gyógyászati és egészségügyi-higiéniai eszközökből.

A lakosság egészségéről való gondoskodásban, az egyéniség harmonikus fejlődésében, az ifjúságnak a munkás életre és a haza védelmére való felkészítésében növekvő szerepe lesz a *testnevelésnek és a sportnak, valamint annak, hogy ez a tevékenység a mindennapi élet részévé váljék*. El kell érni, hogy minden ember fiatal korától kezdve törődjék fizikai állapotának tökéletesítésével, mindenkinek megfelelő ismeretei legyenek a higiénia és az elsősegély-nyújtás területén, és egészséges életmódot folytasson.

A SZKP óriási jelentőséget tulajdonít a *családról való fokozott gondoskodásnak*. A család mind fontosabb szerepet tölt be a felnövekvő nemzedékek egészségének javításában, illetve nevelésében, a gazdasági és társadalmi haladás biztosításában, a demográfiai folyamatok javításában. A családban formálódnak az ember jellemvonásai, ott alakul ki viszonya a munkához, a legfontosabb erkölcsi, eszmei és kulturális értékekhez. A társadalom mélyszélesen érdekelt abban, hogy a család szilárd, lelkiileg és morálisan egészséges legyen. Ebből kiindulva a párt feltétlenül szükségesnek tartja a család megszilárdítását és azt, hogy segítséget nyújtson társadalmi funkciójának betöltéséhez, a gyermekneveléshez, hogy bővítsé azoknak az intézkedéseknek a körét, amelyek a sokgyermekes és fiatal családok anyagi és lakásviszonyainak, életfeltételeinek javítását célozzák. El kell mélyíteni az együttműködést a család, az iskola és a munkahelyi kollektívák között, és nagyobb felelősséget kell hárítani a szülőkre a gyermeknevelésben.

A párt szüntelen gondoskodásának tárgya az *anya szerepét vállaló nők helyzetének javítása*. Ennek érdekében kedvező feltételeket teremtenek az anyaság és a nőknek a termelésben és társadalmi tevékenységben való részvétele közötti összhang biztosításához. Külön figyelmet szentelnek az anya- és csecsemővédelemre, megnő a szülés előtti szabadság, valamint a gyermekgondozási szabadság időtartama. Bővül a szanatóriumok, üdülők és családi panziók hálózata. A női munka sokféle formáját fejlesztik, nagyobb mértékben fogják alkalmazni a nők kívánságára a lépcsőzetes munkakezdet és a rövidített munkanapot.

Intézkedések széles körét hajtjuk végre a növekedőben lévő nemzedék neveléséhez szükséges feltételek biztosítására. Már a legközelebbi jövőben teljes mértékben kielégítjük a gyermekintézmények iránti szükségletet. Bővül az úttörőtáborok, az építőtáborok és a sporttáborok, az úttörőházak, a tudományos-műszaki és művészeti alkotóházak hálózata. Emelkednek az étkeztetési normák az óvodákban és a bölcsődékben, a szakiskolákban.

A párt hangsúlyosan szükségesnek tartja, hogy lényegesen *nagyobb figyelmet fordítson az ifjúság szociális problémáira* és mindenekelőtt szükségleteinek teljesebb kielégítésére a munkában és a mindennapi életben, az oktatásban és a kulturálódásban, a szakmai és hivatali előmenetelben és a szabadidő ésszerű felhasználásában.

A SZKP továbbra is folyamatosan *gondoskodik a nyugdíjasok és a háborús veteránok anyagi helyzetének javításáról*, az idős állampolgárokról, a rokkantakról, a háborúkban elesettek családjairól, mindezeknek a rétegeknek a szociális, egészségügyi és kulturális ellátásáról. Rendszeres időközönként emelkedni fognak a nyugdíjak, mindenekelőtt a minimális és a régebben megállapított nyugdíjak. A kolhoztagok nyugdíjbiztosítása fokozatosan közeledik majd a munkások és alkalmazottak számára megállapított mértékhez. Fejlesztik a szociális otthonok és a rokkantakat befogadó intézmények hálózatát, javul bennük az ellátás. Nagy jelentőségű társadalmi és gazdasági feladat azoknak a lehetőségeknek a szélesítése, amelyek biztosítják, hogy a nagy tapasztalatú nyugdíjasok erejükhez mérten részt vehessenek a munkában, a társadalmi életben és a nevelésben.

A nép életkörülményeinek javításában mind nagyobb jelentőségű a társadalom és a természet, az ember és a természeti környezet kölcsönhatása. A szocialista társadalom, amely tudatosan építi jövőjét, tervszerűen, gondosan használja fel a természeti kincseket, és élen jár abban a küzdelemben, amelyet az emberiség bolygónk természeti kincseinek megőrzéséért és gyarapításáért folytat. A párt feltétlenül szükségesnek tartja a természeti kincsek kiaknázása feletti ellenőrzés erősítését, a lakosság ökológiai nevelésének megkezdését.

Az osztálykülönbségek leküzdése, a szociálisan egynemű társadalom kialakítása

A mostani fejlődési szakaszban a társadalmi viszonyok fejlődésének fontos törvényszerűsége a *munkáosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség közeledése, az osztály nélküli társadalmi szerkezet létrejötte, a munkáosztály e folyamatban játszott döntő szerepének fennmaradása mellett.*

A munkáosztály politikai tapasztalata, magas fokú öntudata, szervezetsége és akarata forrasztja eggyé egész társadalmunkat. A munkáosztály általános műveltségének és szakmai képzettségi színvonalának emelkedése, termelési és társadalmi-politikai aktivitásának növekedése egyszersmind növeli ennek az osztálynak az élcsapat szerepét a szocializmus tökéletesítésében, a kommunista építés egész folyamatában.

A párt mezőgazdasági politikájának következetes végrehajtása során a mezőgazdasági munka átalakul az ipari tevékenység egy válfajává, a város és a falu közötti lényeges szociális, kulturális és életmódbeli különbségek elmosódnak. A parasztság életformája és munkájának jellege mindinkább hasonlóvá válik a munkáosztály életformájához és munkájának jellegéhez. Az említett osztályok közötti különbségek leküzdése, az osztály nélküli társadalom létrejötte országunkban a kommunista formáció első, szocialista szakaszának történelmi keretei között megy végbe.

A termelőerők forradalmi átalakulása azt eredményezik, hogy a munkások és a kolhozparasztok széles tömegeinek tevékenységében megnő a szellemi munka aránya. Egyidejűleg számszerűleg gyarapodik az értelmiség,

növekszik alkotó részvétele az anyagi termelésben és a társadalmi élet más területein. Mindez elősegíti a fizikai és a szellemi munka közötti lényeges különbségek fokozatos megszűnését, az összes társadalmi csoport közeledését. Ezeknek a különbségeknek a teljes leküzdése, a szociálisan egynemű társadalom létrejötte a kommunizmus magasabb szakaszában fejeződik be.

A SZKP minden eszközzel elősegíti majd az osztálykülönbségek és a társadalmi különbségek leküzdését. Mindemellett ilyen különbségek még vannak, s a párt elsőrendű fontosságú feladatának tekinti, hogy politikájában tüzetesen számításba vegye az osztályok és a társadalmi csoportok érdekeinek sajátosságait. Nagy figyelmet fog fordítani az ország különböző területein élő lakosság munka- és életfeltételeinek kiegyenlítésére.

A szovjet társadalom szerkezetében *megnő a munkáskollektívák szerepe.* A párt minden eszközzel igyekszik hozzájárulni ahhoz, hogy minden munkáskollektíva a nép szocialista önkormányzatának társadalmi sejtjévé váljék, hogy megvalósuljon a dolgozók mindennapi tényleges részvétele azoknak a kérdéseknek a megoldásában, amelyek az üzemek, az intézmények és a szervezetek munkájával, a fejlesztéssel, a személyiség alkotóerőinek felhasználásával függenek össze. Szükségesnek tartja továbbá, hogy célratorősen növekedjék a dolgozó kollektívák befolyása a társadalmi élet minden területére, s egyidejűleg növekedjék felelősségük a gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés konkrét feladatainak megoldásáért.

A szocialista nemzetek és nemzetiségek további fejlődése és közeledése

Az SZKP tevékenységében körültekintően figyelembe veszi a szovjet társadalom soknemzetiségű jellegét. A megtett út eredményei meggyőzően tanúsítják: *a múltból örökölt nemzetiségi kérdést a Szovjetunióban sikerrel megoldották.* A szovjet társadalomban a nemzetiségi viszonyokat a nemzetek és a nemzetiségek további felvirágzása és folyamatos közeledése jellemzi, amely az önkéntesség, az egyenlőség, a testvéri együttműködés alapján megy végbe. Megengedhetetlen ebben a tekintetben a folyamatok mesterséges erőltetése, csakúgy, mint a fejlődés meg-

érett objektív irányzatainak feltartóztatása. Ez a fejlődés a távoli történelmi távlatban a nemzetek teljes egységét hozza magával.

Az SZKP abból indul ki, hogy soknemzetiségű szocialista államunkban a közös munka és az együttélés folyamatában több mint száz nemzet és népcsoport körében törvényszerűen keletkeznek *új feladatok a nemzetiségi viszonyok tökéletesítésében.* A párt ezeket a lenini nemzetiségi politika kipróbált elvei alapján oldotta meg, és oldja meg a jövőben is. Ezen a területen a következő fő feladatokat tűzi ki:

— a soknemzetiségű szovjet állam minden módon való erősítése és fejlesztése. Az SZKP továbbra is erősíteni fogja egységes, soknemzetiségű szövetségi államunkat. Következésképpen harcolni fog a lokálpatriotizmus és a nemzeti szűklátókörűség minden megnyilvánulása ellen, és ezzel egyidejűleg folyamatosan gondoskodik róla, hogy a köztársaságok, az autonóm területek és az autonóm körzetek szerepe tovább növekedjék az egész nép feladatainak megoldásában, valamennyi nemzetiséghez tartozó dolgozó tevékenyen vegyen részt a hatósági és igazgatási szervek munkájában. A szocialista föderalizmus és a demokratikus centralizmus lenini elveinek alkotó alkalmazása alapján gazdagodnak majd a nemzetek közötti kapcsolatok formái az egész szovjet nép, minden nemzet és nemzetiség javára;

— az egyes köztársaságok anyagi és szellemi potenciáljának növelése az egységes népgazdasági komplexum kereteiben. A szövetségi és autonóm köztársaságok, autonóm területek és körzetek kezdeményezéseinek összehangolása, az országos méretű központi irányítás lehetővé teszi az egész ország erőforrásainak, a helyi természeti és egyéb sajátosságoknak az ésszerű felhasználását. Feltétlenül szükséges, hogy következetesen mélyüljön a munkamegosztás a köztársaságok között, kiegyenlítődjenek a gazdaságkodás feltételei, ösztönözzék a köztársaságok tevékeny részvételét új területek gazdasági kiaknázásában, fejlődjék a munkások és a műszaki szak-

emberek köztársaságközi cseréje, szélesedjék és javuljon a magasan képzett szakemberek nevelése az országban élő valamennyi nemzet és népcsoport tagjai körében;

— a tartalmában szocialista, nemzeti formájában sokrétű, szellemében pedig internacionalista, egységes szovjet kultúra fejlesztése — a Szovjetunió népeinek különleges, haladó hagyományai és legjobb eredményei alapján —, a nemzeti kultúrák gyarapodása és közeledése, kölcsönös kapcsolataik erősödése mind gyümölcsözőbbé teszi egymás gazdagításának folyamatát, a legszélesebb lehetőségeket nyitja meg a szovjet emberek előtt ahhoz, hogy részesüljenek mindazon értékekből, amelyeket az ország egyes népeinek tehetősége létrehozott.

A jövőben is biztosítani fogjuk a Szovjetunió minden állampolgára számára anyanyelvük szabad fejlesztését és egyenjogú használatát. Emellett, tekintve, hogy az orosz nyelvet a szovjet emberek önkéntesen elfogadták a nemzetek közötti érintkezés eszközeként, ennek a nyelvnek az elsajátítása a nemzeti nyelv mellett mindenki számára hozzáférhetőbbé teszi a tudomány és a technika, a hazai és a világkultúra eredményeit.

A párt abból indul ki, hogy a lenini nemzetiségi politika következetes megvalósítása, a népek barátságának minden módon való erősítése a szocializmus tökéletesítésének szervező része, a társadalmi gyakorlat által igazolt folyamat, amely soknemzetiségű szocialista hazánk további felvirágzásához vezet.

4. A szovjet társadalom politikai rendszerének fejlődése

A szocialista forradalom eredményeképpen létrejött proletárdiktatúra fontos szerepet játszott az új társadalom megteremtésében. E folyamatban maga is változásokon ment át. A kizsákmányoló osztályok felszámolásával fokozatosan érvényét veszítette az általa végrehajtott ama funkció, hogy elnyomja a megdöntött kizsákmányolókat ellenállását, és teljes erővel kezdtek megvalósulni fő, alkotó feladatai. A proletárdiktatúra, miután teljesítette történelmi küldetését, valamennyi dolgozó politikai szervezetévé változott át, a proletárállam pedig össznépivé vált. Hazánkban a szocializmus tökéletesítésének fő eszközévé vált, míg nemzetközi szinten a szocialista vívmányok védelmével, a világszocializmus pozícióinak megszilárdításával, az imperialista

erők agresszív politikájával való szembenállással, a valamennyi néppel folyó békés együttműködés fejlődésével kapcsolatos funkciót tölti be.

Az SZKP úgy véli, hogy a fejlődés jelenlegi szakaszában a társadalom politikai rendszere fejlesztésének stratégiai vonala a szovjet demokrácia tökéletesítése, a nép szocialista önirányításának egyre teljesebb érvényesülése annak alapján, hogy a dolgozók, kollektívák és szervezeteik, napról napra aktívan és hatékonyan részt vesznek az állami és társadalmi élet kérdéseinek a megoldásában.

E folyamat vezető ereje a párt, a szovjet társadalom politikai rendszerének magva. Vezetésével funkcionál a rendszer összes többi

láncszeme: a szovjet állam, a szakszervezetek, a Komszomol, a szövetkezetek és más társadalmi szervezetek, amelyek tükrözik a lakosság valamennyi rétege, az ország valamennyi nemzete és nemzetisége érdekeinek egységét és sajátosságát. Az SZKP az alkotmány keretei között irányítja és összehangolja az állami és társadalmi szervezetek munkáját, gondoskodik róla, hogy mindegyikük hiánytalanul betöltsék funkcióit. A párt egész tevékenységével példázza, hogyan kell szolgálni a nép érdekeit, tiszteletben tartani a szocialista demokratizmus elveit.

A párt gondoskodik róla, hogy a társadalom és az állam irányításában a nép szocialista öngazgatásának elveit kövessék, azaz hogy az irányítás ne csak a dolgozók érdekében működjék, hanem ez az irányítás törvényszerűen, lépésről lépésre maguknak a dolgozóknak a közvetlen ügyévé váljék, akik — Lenin szavaival élve — nem ismernek el maguk fölött semmilyen más hatalmat, mint saját egységük hatalmát.

A párt a jövőben is elő fogja segíteni, hogy bővüljenek és gazdagodjanak az állampolgárok társadalmi-gazdasági, politikai és személyi jogai, szabadságjogai, hogy egyre kedvezőbb feltételek és garanciák jöjjenek létre e jogok teljes érvényesüléséhez. A szovjet embernek minden lehetősége megvan állampolgári akaratának és érdekeinek kifejezéséhez és érvényesítéséhez, élvezni mindazokat a jogokat, amelyeket számára a szocializmus biztosít. Amikor a szovjet állampolgár érvényesíti jogait és él szabadságával, akkor ez elválaszthatatlan attól, hogy eleget tegyen alkotmányos kötelezettségeinek. Nincsenek jogok kötelezések nélkül, nincsenek kötelezettségek jogok nélkül — ez a szocialista társadalom örök érvényű politikai elve. Az SZKP a jövőben is határozottan arra törekszik, hogy minden egyes szovjet ember olyan szellemben nevelkedjék, hogy világosan megértse jogainak, szabadságának és kötelezettségeinek egységét.

A párt politikájának kulcskérdése a *szovjet szocialista állam fejlődése és megerősödése*, demokratikus, össznépi jellegének mind teljesebb kibontakoztatása.

Az SZKP állandóan gondoskodik a népi küldötten tanácsai által kifejtett tevékenység minden oldalú javításáról. A tanács a Szovjetunió politikai alapja, a nép szocialista öngazgatásának fő láncszeme. A párt nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy tökéletesebbé váljanak a népképviselői formák, a szovjet választási rendszer demokratikus elvei, biztosítsák a képviselő- és tanácstagjelöltek embe-

ri és szakmai tulajdonságainak szabad és minden oldalú megvitatását abból a célból, hogy a tanácsokba az arra legméltóbb és legtekintélyesebb személyeket válasszák be. Abból a célból, hogy javuljon a tanácsok munkája, és új erők áramoljanak az apparátusba, azért, hogy dolgozók milliói járják ki az államirányítás iskoláját, a tanácsstagok testületét a választásokon rendszeresen megújítják.

Az SZKP igyekszik elősegíteni, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa és a szövetségi köztársaságok legfelsőbb tanácsai következetesen tökéletesítsék a törvényhozást, hatékonyan oldják meg a kulcsfontosságú bel- és külpolitikai problémákat, energikusan irányítsák a tanácsokat, ellenőrizzék a beszámolásra kötelezett szervek munkáját. Tovább fog növekedni a helyi tanácsok szerepe a térségek komplex gazdasági és társadalmi fejlesztésében, a helyi jelentőségű feladatok önálló megoldásában, a területükön működő szervezetek tevékenységének összehangolásában és ellenőrzésében.

Meg kell teremni minden feltételt ahhoz, hogy szigorúan megtartsák a tanácsokról mint olyan szervekről szóló lenini útmutatásokat, amelyek nemcsak döntéseket hoznak, hanem megszervezik, ellenőrzik is végrehajtásukat. Bármilyen szintű tanács tevékenységében egyre teljesebben kell érvényesülniük a munka demokratikus elveinek: a kérdések kollektív, szabad, tárgyszerű megvitatásának és a kérdésekről való döntésnek; a nyilvánosságnak; a küldöttek önkritikájának és kritikájának, rendszeres beszámoltatásuknak és felelősségüknek, egészen odáig menve, hogy a megbízás lejárta előtt vissza lehessen hívni azokat, akik nem voltak méltók a választók bizalmára. Továbbá ellenőrizni kell a végrehajtó és más szervek munkáját, széleskörűen be kell vonni az állampolgárokat az irányításba.

A párt töretlenül követi az *irányítás, az állami döntések kidolgozása és meghozatala, demokratizálásának* irányvonalát. Ez biztosítja a legjobb változatok kiválasztását, azoknak a különböző észrevételeknek, javaslatoknak a számbavételét és összevetését, amelyeket a munkásgyűléseken vetettek fel, illetve az állampolgárok lakóhelyükön mondtak el. A legfontosabb törvénytervezetekről és döntésekről össznépi vitát és szavazást fognak rendezni. Bővül azon kérdések köre, amelyekről csak azután lehet dönteni, hogy a munkahelyi kollektívák, a tanácsok állandó, bizottságai, a szakszervezeti, Komszomol- és más társadalmi szervezetek megvitatják őket. Tovább kell tökéletesíteni a választói rende-

tek, az állampolgároktól érkezett bejelentések és javaslatok összegzésének és megvalósításának, a közvélemény-kutatásnak a rendszerét, jobban kell tájékoztatni a lakosságot a hozott döntésekről és végrehajtásuknak az eredményeiről.

Az SZKP nagy jelentőséget tulajdonít az államapparátus, valamennyi irányítási szerv által végzett munka tökéletesítésének. A tanácsai apparátus a népet szolgálja, és a népnek köteles beszámolni munkájáról. Szakképzettnek és operatívának kell lennie. Törekedni kell arra, hogy az irányítási gépezet munkája egyszerűbb és kevésbé költségese legyen, meg kell szüntetni a felesleges státusokat, gyökerestől ki kell irtani a bürokratizmust és a hivatalnoki szemléletet, a szűklátókörűséget, a helyi érdekek előtérbe helyezését, haladéktalanul meg kell szabadulni a hozzá nem értő és kezdeményezésre képtelen dolgozóktól. Határozottan véget kell vetni a lelkiismeretlenségnek, a hivatali beosztással való visszaélésnek, a karrierizmusnak, a személyes meggazdagodásra való törekvésnek, a sógorságkomaságnak és a protekcionizmusnak, szigorúan meg kell büntetni az ilyen vétségeket.

A párt szükségesnek tartja, hogy feltétlenül érvényesítsék az állami szervezetben dolgozók beszámolási kötelezettségének elvét, az állások betöltésénél — ahol célszerű — a kiválasztási és pályázati rendszert. Minden egyes vezető személyes felelőssége mellett következetesen érvényesíteni kell a kollegiális szemléletet az államapparátus megfelelő láncszemeinek a munkájában, biztosítani kell a dolgozók objektív értékelését a gyakorlati ügyekben, hatékonyan ellenőrizni kell a hozott döntések tényleges teljesítését.

Az SZKP aktívan elő fogja segíteni, hogy hatékonyabbá váljék a *népi ellenőrzés*. A népi ellenőrzési szervezetben végzett munkát úgy tekint, mint a dolgozók politikai érettsége fokozódásának fontos formáját, mint fontos megnyilatkozását annak, hogy a dolgozók energikusabban védik a néperdekeket, kialakul bennük az ügyintézés állami szemlélete, s jó gazda módjára kezelik a közvagyonot.

A párt állandó gondja volt és marad az *állami és társadalmi élet jogi alapjainak megszilárdítása*, a szocialista törvényesség és jogrend szüntelen megtartása, a bíróságok és más igazságszolgáltatási szervek, az ügyészi felügyelet, az igazságszolgáltatás és a rendőrség munkájának javítása. Az állami szervezetnek minden szükségeset meg kell tenniük a szocialista tulajdon megővéseért, az állampolgárok személyes vagyonának, becsületének, méltóságának a megvédéséért. határozott

harcot kell folytatniuk a bűnözés ellen, meg kell előzniük minden jogsértést, fel kell számolniuk az ezeket kiváltó okokat.

A Szovjetunió Kommunista Pártja a szocialista haza védelmét, az ország védelmének megerősítését és az állambiztonság fenntartását az ösztönei szovjet állam egyik legfontosabb funkciójának tekinti.

A hazai viszonyokat tekintve társadalmi munkának nincs szüksége hadseregére. De amíg fennáll a veszélye annak, hogy az imperializmus agressziót indít, amíg fennáll a katonai konfliktusok és különböző provokációk veszélye, lankadatlan figyelmet kell fordítani a Szovjetunió védelmi képességének megerősítésére, biztonságának megszilárdítására. A fegyveres erőknek és az állambiztonsági szervezetnek nagyfokú éberséget kell tanúsítaniuk, mindig készen kell állniuk arra, hogy elejét vegyék a Szovjetunió és szövetségesei elleni imperialista cselszövéseknek, készen kell lenniük bármilyen agresszor szétzúzására.

A szocialista haza védelme megerősítése, az az alapja, hogy a kommunista párt irányítja a katonai építést, a fegyveres erőket. A párt vezető szerepére dolgozzák ki és erősítik meg az ország védelmi és biztonsági politikáját, a szovjet katonai doktrínát, amely védelmi jellegű és a külső támadással szembeni védekezésre irányul.

Az SZKP minden erőfeszítést megtesz azért, hogy a Szovjetunió fegyveres ereje olyan szinten legyen, amely kizárja az imperialista erők hadászati fölényét, hogy mindenképpen tökéletesebbé váljék a szovjet állam védelmi képessége, megerősödjék a testvéri szocialista országok hadseregeinek harci közössége.

Az SZKP a jövőben is változatlanul gondoskodni fog róla, hogy a szovjet hadsereg harci ereje szilárd ötvözet legyen a katonai tudásnak, az ideológiai állhatatosságának. A személyi állomány szerveztségének és fegyelmének, a hazafias és internacionalista kötelességekhez való hűségnek, a kiváló műszaki felszereltségnek.

Az SZKP szükségesnek tartja, hogy a jövőben is erősítse szervező és irányító hatását a fegyveres erők életére és tevékenységére, megerősítse az egyszemélyi vezetés elvét, növelje a hadsereg és a flotta politikai szerveinek és pártszervezeteinek a szerepét és befolyását, szükségesnek tartja elérni, hogy még erősebb legyen a hadsereg és a nép verségi köteléke. Minden kommunistának, minden szovjet embernek kötelessége minden tőle telhetőt megtenni az ország védelmi képessé-

gének kellő szinten tartásáért. A szocialista hazai védelme, a katonai szolgálat a Szovjet-unió állampolgárának megítélt és hazafias kötelessége.

A párt elsőrendű jelentőséget tulajdonít annak, hogy növekedjék a társadalmi szervezeteknek, a nép szocialista önirányítási rendszerre legfontosabb láncszemeinek a szerepe.

Az SZKP feladatának tekinti, hogy előmozdítsa a *szakszervezetek* tekintélyének és befolyásának állandó növekedését. A szakszervezet a dolgozók legjelentősebb tömegszervezete, az irányítás, a gazdálkodás, a kommunizmus iskolája. A szakszervezeteknek következetesen be kell tölteniük alapvető funkcióikat: a lehető legteljesebben elő kell mozdítaniuk a nép vagyonának gyarapítását, az emberek munka-, élet- és pihenési feltételeinek javítását, védeniük kell a dolgozók jogait és érdekeit, folyamatosan foglalkozniuk kell a tömegek kommunista nevelésével, be kell vonniuk őket a termelési és társadalmi ügyek irányításába, meg kell szilárdítaniuk a tudatos munkafegyelmet.

A szakszervezeteknek aktívabban kell részt venniük a nép szocialista öngazdálkodásának fejlesztésében, az állami, gazdasági és kulturális építés alapvető kérdéseinek megoldásában, szorosabban együtt kell működniük a tanácsokkal és a dolgozók más szervezeteivel, emelniük kell a szocialista munkaversenynek, a kiváló tapasztalatok népszerűsítésének és átvételének a szintjét, fejleszteniük kell az ellenőrzés társadalmi formáit, amelyek a szociális igazságosság elveinek megtartását érintik, elő kell segíteniük hogy a munkahelyi kollektívák élni tudjanak hatáskörükkel.

Az SZKP joggal tartja a *Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetséget*, a több millió tagot

százmálós társadalmi-politikai szervezetet hű segítőtársának és megbízható utánpótlásának. A párt a jövőben is növelni fogja a Komszomol szerepét a felnövekvő nemzedék nevelésében, az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének meggyorsításából adódó feladatok gyakorlati megoldásában. Az SZKP a Komszomol irányítása közben különleges figyelmet fordít sorainak szervezeti és politikai megszilárdítására, az ifjúsági szövetség öntevékeny jellegének növelésére. A Komszomolnak fáradságot nem kímélve növelnie kell a fiatalok munka- és társadalmi aktivitását, ki kell alakítania bennük a marxista-leninista világnézetet, ki kell fejleszteniük politikai és erkölcsi kultúrájukat, a szocializmus és a világ sorsáért érzett történelmi felelősségüket.

A párt azon van, hogy tökéletesítse a *szövetkezeti* tevékenységet, a kolhozok, a fogasztási, a lakásépítő szövetkezetek és a szövetkezeti szervezetek és egyesületek tevékenységét, a szocialista öngazdálkodás fontos formájának és a népgazdasági fejlődés hatékony eszközének tekintve őket.

Az SZKP elő fogja mozdítani, hogy tovább növekedjék az *alkotó szövetségek, a tudományos, tudományos-műszaki, kulturális-népművelő, sport-, honvédelmi és más társadalmi szervezetek, a lakosság társadalmi öntevékenységének teret adó szervek aktivitása*. E szervezeteknek funkcióik teljesítése közben mind nagyobb mértékben hozzá kell járulniuk a párt politikájának megvalósulásához, és e szervezeteknek gondoskodniuk kell róla, hogy mindenoldalúan kifejeződjenek és érvényesüljenek a tagjaik sorába tartozó dolgozók érdekei, erősödjenek a szovjet emberek állampolgári kezdeményezései és erősödjék felelősségérzetük.

5. Eszmei nevelőmunka, tudomány és kultúra

A párt minden szükségeset megtesz azért, hogy teljes mértékben felhasználja a marxista-leninista ideológia átalakító erejét az ország társadalmi-gazdasági fejlesztésének meggyorsítására, hogy céltudatosan dolgozzék a szovjet emberek eszmei-politikai, munkára való és erkölcsi nevelésén, *kialakítsa a harmonikusan fejlett, társadalmi téren aktív személyiséget, amely egyesíti magában a szellemi gazdagságot, az erkölcsi tisztaságot és a fizikai tökéletességet*.

Az SZKP az ideológiai munkában azt tartja a legfontosabbnak, hogy a dolgozókat a magas fokú eszmeiség és a kommunizmus iránti

odaadás, a szovjet hazafiság, a proletár és a szocialista internacionalizmus, a munka és a közvagyon iránti tudatos magatartásra nevelje, hogy mind teljesebben hozzáférhetővé tegye számukra a szellemi kultúra kincseit, hogy felszámolja a szocialista életmóddal ellentétes erkölcsi szokásokat.

A párt abból indul ki, hogy az ember nevelése elválaszthatatlan a nép javára végzett építőmunkában, a társadalmi életben, a társadalmi-gazdasági és a kulturális építés feladatainak megoldásában való gyakorlati részvételétől. Az elszakadás a valóságtól, a valóság tényleges problémáitól, az eszmei nevelő-

munkát elvont „népnevelés”, üres szócsépléssé teszi, eltereli a figyelmet a kommunista építés lényegi feladatairól. Az ideológiai tevékenység legfontosabb elve — a politikai nevelőmunka nélkülözhetetlen követelménye. Az e munkában való tevékeny részvétel minden vezető, minden egyes kommunista kötelessége.

Az ideológiai tevékenység álljon közel az emberekhez, legyen hiteles és érthető.

Az ideológiai tevékenység álljon közel az emberekhez, legyen hiteles és érthető.

Az ideológiai tevékenység álljon közel az emberekhez, legyen hiteles és érthető.

Az eszmei nevelőmunka területén

A tudományos világnézet formálása. A szocializmus a szovjet társadalom szellemi életében biztosította a tudományos világnézet uralkodó helyzetét, amelynek alapja a marxizmus—leninizmus mint a filozófiai, a közgazdasági és a társadalmi-politikai nézetek átfogó és rendezett rendszere. A párt egyik legfontosabb feladatának tekinti a marxista—leninista elmélet alkotó továbbfejlesztését a szovjet társadalom életében jelentkező új jelenségek tanulmányozása és általánosítása, a szocialista közösséghez tartozó többi ország, a kommunista, a munkás-, a nemzeti felszabadító és a demokratikus világmozgalom tapasztalatainak figyelembevétele, a természet- és a társadalomtudományok eredményeinek elemzése alapján.

Az SZKP folyamatosan gondoskodni fog arról, hogy minden szovjet ember mélyrehatóan elsajátítsa a marxista—leninista tanítást, növelje politikai ismereteit, tudatosan vegyen részt a párt politikájának kimunkálásában, és azt aktívan ültesse át az életbe.

Munkára nevelés. A párt a nevelőmunka középpontjába állítja a közös érdekében végzett lelkiismeretes munka mélységes tisztelőt és a lelkiismeretes munkára való készségnek a kialakítását minden szovjet emberben, legyen szó akár szellemi, akár fizikai munkáról. A munka a társadalom anyagi és szellemi gazdagságának legfontosabb forrása, az ember társadalmi tekintélyének fő meghatározója, az ember szent kötelessége, a személyiség kommunista nevelésének alapja. A párt a jövőben is gondoskodni fog a becsületes, a teljesítőképes munka tekintélyének messzesemenő emeléséről, a munkában megnyilvánuló kezdeményezőkészség és alkotóerő fejlesztéséről, a munka iránti kommunista magatartás elveinek erősítéséről.

A kommunista erkölcs térhódítása. A kommunizmus felé fokozatosan előrehaladva mind teljesebben feltárul a kommunista erkölcsben — a legemberibb, a legigazságsabb, a legnemesebb, a forradalmi harc céljai,

a kommunizmus eszményei iránti hűség alapozott erkölcsben — rejlő alkotóerő. A mi erkölcsünk magába olvasztotta mind az egyszerű, általános emberi erkölcsi értékeket, mind az emberek magatartásának, egymás közötti kapcsolatainak azokat a normáit, amelyeket a néptömegek teremtettek a kizsákmányolás ellen, a szabadságért és a társadalmi egyenlőségért, a boldogságért és a békéért vívott sok évszázados küzdelem folyamán.

A kommunista erkölcs, amelynek térhódításaért az SZKP síkraszáll:

— *közösségi erkölcs.* „Egy mindenkiért, mindenki egyért” — ez a közösségi erkölcs alapelve. Összeegyeztethetetlen az önzéssel, a haszonleséssel, és harmonikusan párosítja egymással az egész nép, a közösség és az egyén érdekét;

— *humanista erkölcs.* Ez felemeli az ember munkáját, az ember iránti mélységes tisztelettel hatja át, tűrhetetlennek tartja az emberi értékek megsemmisülését. Ez az erkölcs biztosítja az emberek közötti valóban ember-séges kapcsolatokat, az elvtársi együttműködés és a kölcsönös segítség kapcsolatait, a jóakaratot, az igazságosságot, a szerénységet az egyéni és a társadalmi életben;

— *aktív, tevékeny erkölcs.* A munkában és az alkotásban új sikerek elérésére, a közösség és az egész ország életében érdekelt részvételre és mindannak az aktív elutasítására serkenti az embert, ami ellentétes a szocialista életmóddal, arra, hogy állhatatosan küzdjön a kommunista eszményekért.

Hazafias és internacionalista nevelés. A párt a jövőben is fáradhatatlanul azon fog dolgozni, hogy a szovjet emberben október országa iránt, ama föld iránt érzett szeretetet, ahol született és nevelkedett, a világ első szocialista államának történelmi vívmányai felett érzett büszkeség összefonódjék a proletár, a szocialista internacionalizmussal, a testvéri országok dolgozói és mindazok iránt érzett osztályszolidaritással, akik az imperializ-

nessen ellen, a társadalmi haladásért és a békéért harcolnak.

Az SZKP állhatatosan törekedni fog arra, hogy minden szovjet embert jellemezzen a Szovjetunió összes népét és nemzetiségét egyesítő barátság és testvériség érzése, továbbá a nemzetek közötti érintkezés magas fokú kulturáltsága, s a türelmetlenség a nacionalizmus és a sovinizmus, a nemzeti beszűkültség és a nemzeti önzés iránt, továbbá azokkal a szokásokkal és erkölcsi elvekkel szemben, amelyek zavarják az élet és az ember kommunista megújítását.

A párt eszmei nevelőmunkájának fontos feladata a katonai-hazafias nevelés és annak a készségnek a kialakítása, hogy megvédelmezzük a szocialista hazát, neki áldozzuk minden erőnket, s ha szükséges, életünket is.

Ateista nevelés. A párt a lelkiismereti szabadság alkotmányos biztosítékainak fenntartás nélküli tiszteletben tartásáért száll síkra, és elítéli azokat a próbálkozásokat, hogy a vallást a társadalom és az egyén kárára használják fel. A vallási előítéletek leküzdésének helyes útja az emberek aktivitásának fokozása a munkában és a társadalmi életben, a népművelés, és az új szovjet szertartások megteremtése, széles körű elterjesztése.

A kommunista nevelésnek fontos alkotórésze *a küzdelem az idegen ideológia és erkölcs megnyilvánulásai ellen, minden negatív jelenség ellen*, amely egyfelől a múltnak az emberek tudatában és magatartásában élő csökevényeivel, másfelől a társadalmi élet különböző területein a gyakorlati munka fogyatékoságaival, a megoldásra váró problémák rendezésében mutatkozó késedelemmel függ össze. A párt elsőrendű jelentőségűnek tartja a munkafegyelem megsértése, a sikkasztás és a korrupció, a spekuláció és az ingyenélés, a részegeskedés és a garázdaság, a magántulajdonosi beállítottság és a nyereszkeskedés, a szolgalelkűség és a talpnyalás következetes és állhatatos megszüntetését. Arra van szükség, hogy ebből a célból használjuk fel mind a közvélemény tekintélyét, mind a törvény erejét. Hatalmas nevelő jelentőségű a jó példa a társadalmi és a magánéletben, az állampolgári kötelezettségek teljesítésében.

Harc a burzsoá ideológia ellen. A nemzetközi küzdőtéren a két világnézet kielezett küzdelme a két világrendszer, a szocializmus

és a kapitalizmus ellentétét tükrözi. Az SZKP abban látja feladatát, hogy a népekhez eljuttassa az igazságot a létező szocializmusról, a Szovjetunió bel- és külpolitikájáról, aktívan népszerűsítse a szovjet életmódot, offenzív módon és érvekkel alátámasztva mutassa be az imperializmus népellenes, embertelen jellegét, kizsákmányoló lényegét. A szovjet emberekben ki fogja alakítani a magas fokú politikai tudatosságot, azt a képességet, hogy világos osztályálláspontról ítélje meg a társadalmi jelenségeket, védelmezze a szocialista társadalom eszményeit és szellemi értékeit.

A társadalom életében erősödik a *tömegtájékoztató és propagandaeszközök* szerepe. Az SZKP arra fog törekedni, hogy a tömegtájékoztató és propagandaeszközök elmélyülten elemezzék a belpolitikai és a nemzetközi életet, a gazdasági és a társadalmi jelenségeket, aktívan támogassanak minden újat, haladót, vessék fel az embereket izgató időszerű kérdéseket, tegyenek javaslatot megoldásuk módjára. A sajtó, a televízió és a rádió arra hivatott, hogy megnyilatkozásainak politikai világosságával és céltudatosságával, tartalmi mélységével, operativitásával, információs tömörségével, világosságával és érthetőségével győzze meg a szovjet embereket. A párt a jövőben is tevékeny támogatásban és segítségben részesíti a sajtót, a tömegtájékoztató és a propaganda valamennyi eszközt.

Külön figyelemben részesül majd a televíziózás fejlesztése, a rádiós és a televíziós programok vételi körzetének nagyarányú kiterjesztése, az adások tartalmasságának, eszmei, művészi színvonalának emelése, vonzerőjének fokozása.

A tömegpolitikai és propagandamunkából határozottan ki kell küszöbölni az üres fecsegetés, a formalizmus, a primitivizmus megnyilvánulásait. Minden formában és eszközzel segítse ez a munka a tömegek alkotóerejének mozgósítását az ország előtt álló feladatok teljesítésére, biztosítsa a párt-, az állami szervek, a társadalmi szervezetek tevékenységének széles nyilvánosságát, az emberekkel való érintkezés egyenességét és őszinteségét, a közvélemény helyes alakítását, s befolyásának erősítését a gyakorlati ügyekre. Az SZKP folyamatosan fog gondoskodni az ideológiai munka anyagi alapjának erősítéséről.

A közoktatás területén

A párt következetesen folytatja irányvonalát, melynek célja olyan öntudatos, nagy műveltségű emberek nevelése és képzése, akik képesek mind a fizikai, mind a szellemi munkára a népgazdaságban, a társadalmi és az állami élet különböző területein, a tudomány és a kultúra szférájában végzett aktív tevékenységre. A Szovjetunióban létrehozott valóban népi iskolarendszer hozzáférhetővé tette az ismereteket minden állampolgár számára, történelmileg rövid idő alatt lehetővé tette a tömeges írástudatlanság felszámolását és az átterést az általános középfokú oktatásra.

A SZKP a társadalmi-gazdasági fejlődés felgyorsításából, a kommunizmus építésének távlatából adódó szükségletek és a tudomány, a technika haladásával járó követelmények figyelembevételével folytatni fogja a közoktatási rendszer tökéletesítését.

Az általános képzést nyújtó iskolák és a szakiskolák hazánkban megvalósuló reformja az egységes polittechnikai munkaiskola leníni elveinek alkotó továbbfejlesztésén alapul. Azt célozza, hogy még magasabbra emelje az ifjúság képzésének és nevelésének színvonalát; javítsa felkészültségét az önálló munkaséltre; megvalósítsa a fokozatos átterést az általános szakoktatásra. Az iskola hivatott arra, hogy a tanulókba beoltsa a haza iránti szeretetet, az idősebbek, a szülők és a tanítók, a tanárok iránti szeretetet, hogy a tanulókat a ta-

nulás és a munka minőségéért, a saját magartásukért viselt magas fokú felelősség szellemében nevelje, a tanulói öngazgatást fejlessze. A tervezett intézkedések megvalósítása folyamán tovább fog fejlődni, közelebb kerül egymáshoz, majd a jövőben össze is olvad egymással a szakképzést és az általános képzést nyújtó iskola.

A tudományos, a műszaki és a társadalmi haladás követelményeivel összhangban tovább fejlődik a középfokú szakoktatás és a felsőoktatás rendszere. Kötelessége érzékenyen és időben reagálni a termelés, a tudomány és a kultúra igényeire, olyan szakemberekkel kielégíteni a népgazdaság igényeit, akikben párosul a magas színvonalú felkészültség, az eszmei-politikai érettség, a szervező-, az irányítómunka készsége. A párt nagy jelentőséget tulajdonít a továbbképzési rendszer fejlesztésének, amely a levelező és az esti oktatással együttesen minden dolgozó számára kedvező lehetőségeket fog teremteni a tanulás folytatásához, az ismeretek szüntelen bővítéséhez és megújításához, az általános műveltség és a szakmai színvonal folyamatos emeléséhez.

A párt fáradhatatlanul gondoskodni fog a pedagógusokról, az egész oktatási rendszer anyagi alapjának erősítéséről és fejlesztéséről.

A tudomány területén

A tudomány mindinkább növekvő szerepet játszik a termelőerők fejlesztésében, a társadalmi viszonyok tökéletesítésében, az elvileg új gépek és technológiák létrehozásában, a munka termelékenységének fokozásában, a föld és az óceánok mélyének, valamint a világűrnek a meghódításában, illetve a környezet védelmében és megóvásában.

A párt tudománypolitikája azt célozza, hogy kedvező feltételeket teremtsünk a tudomány minden ágának a dinamikus fejlődéséhez, a személyeket az anyagi és pénzügyi erőforrásokat azokra a legígéretesebb területekre összpontosítsuk, amelyek a kijelölt társadalmi, gazdasági célok megvalósításának felgyorsítását, a társadalom szellemi fejlődését, az ország megbízható védelmi képességének biztosítását szolgálják.

A természettudományi és a társadalomtudományi megismerés elvi és hiteles alapja volt és marad a dialektikus materializmus

módszere. A módszert továbbra is alkotó módon fejleszteni kell, és bátran kell alkalmazni a kutatómunkában.

A szovjet tudománynak vezető pozíciókat kell kivívnia a tudományos-műszaki fejlődés alapvető területein, hatékony és korszerű megoldásokat kell találnia a jelenlegi és jövőbeni termelési, társadalmi-gazdasági problémákra. Fontos, hogy biztosítsuk: az alap kutatások fokozott ütemű fejlődését, s el kell érni, hogy a tudományos felfedezések minél hamarabb anyagi formát öltsenek a népgazdaságban és az emberi tevékenység más területein. Folyamatosan tökéletesedjenek a tudomány és a termelés közötti integrációnak, a tudományos-műszaki fejlődés irányításának szervezeti-gazdasági formái, bővüljenek az időszerű alkalmazott tudományos kutatások és a kísérleti, szerkesztési munkák, s növekedjék eredményességük. Következésként erősíteni kell

az akadémiai, felsőoktatási és a szakmai kutatások közötti kapcsolatot.

A társadalomtudósoknak összpontosítaniuk kell figyelmüket a világfejlődés tapasztalatainak tanulmányozására és sokoldalú elemzésére, az új társadalom létrehozására a Szovjetunióban, a többi szocialista országban, tanulmányozniuk kell a termelőerők és a termelési viszonyok dialektikáját, a szocialista viszonyok anyagi és szellemi szféráit, a kommunista formáció létrejövetelének törvényszerűségeit, magasabb fázisba való átmenetének módzatait és eszközeit. A fejlődés jelenlegi szakaszában a társadalomtudományok halaszthatatlan feladata a szocialista társadalom objektív ellentmondásainak tudományos elemzése, a megoldásukat célzó megalapozott ajánlások és előremutató gazdasági-társadalmi prognózisok kidolgozása.

Mélyreható elemzést igényelnek a kapitalista társadalom kommunista és munkásmozgalmában és felszabadító mozgalmaiban végbemenő folyamatok. A világ fejlődésének folyamata nem kevés átfogó jellegű problémát állít az emberiség elé. A tudományos gondolkodásnak ezekre megbízható válaszokat kell adnia. A társadalomtudományok fontos feladata volt és marad a polgári és reformista

ideológia, valamint a revizionizmus és dogmatizmus elleni küzdelem.

A párt támogatja a bátor kutatást, a tudományos gondolatok és irányzatok versengését, az alkotó vitákat és a véleménycseréket. A tudománytól idegenek a formális viták, csakúgy, mint a tények passzív regisztrálása, a bátor elméleti összegezek helyett, a konjunkturális szemlélet, a valóságtól való elszakadás. Napjaink problémáinak bonyolult, komplex jellege megköveteli a társadalom-, természet- és műszaki tudományok integrációjának elmélyítését. Szélesebb fejlődési lehetőséget kell kapniuk azon tudományos intézményeknek, amelyek biztosítják az aktuális problémák interdiszciplináris kutatását, a tudományos munkatársak szükséges átcsoportosíthatóságát, a tudományos intézmények, a tudományos tevékenység és a kutatások strukturájának áttekinthetőségét. Növelni kell szerepüket a gazdasági és társadalmi fejlesztési tervek kidolgozásában és megvalósításában. A tudomány fejlődésének elengedhetetlen feltétele a friss erők állandó áramlása, egyebek között a termelés területéről, a tudósok alkotó lehetőségeinek bátor kiaknázása, munkájuk ösztönzése az elméleti és alkalmazott kutatásokhoz való tényleges hozzájárulástól függően.

A kulturális építés, az irodalom és a művészet területén

A nemzetközileg elismert valóban népi, soknemzetiségű szovjet kultúra létrehozása rendszerünk történelmi vívmánya. Óriási hatásának forrása a hűség az élet igazságához, a szocializmus és a kommunizmus eszményeihez, a mélységes humanizmus és optimizmus és a szoros kapcsolat a néppel.

A SZKP nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a dolgozó tömegek minél teljesebben és mélyebben sajátítsák el a kultúra szellemi és anyagi kincseit, minél aktívabban kapcsolódjanak be a művészi alkotásba. A párt a kulturális építés lenini elveitől következetesen vezetve továbbra is gondoskodik a dolgozók, a felnövekvő nemzedék — a hazai és a világkultúra legnagyobb értékű alapul — esztétikai neveléséről. Az esztétikai alapok adják meg a munka értelmét, fellelmezik az embert, és megszépítik az életét.

A kulturális szférának ki kell elégítenie a lakosság különböző rétegeinek növekvő igényeit, a nép számára biztosítania kell a szükséges lehetőségeket az öntevékeny művészi alkotó tevékenységhez, gazdagítania kell a szocialista életformát, formálnia kell az egész-

séges igényeket, és a magas fokú esztétikai ízlést. A párt e feladatok sikeres megoldásában elengedhetetlen feltételnek tartja a kulturális-népművelő munka tartalmának és módszereinek folyamatos tökéletesítését, anyagi bázisának erősítését, a kulturális építés intenzívebbé tételét a falvakban és a termelésbe újonnan bevont területeken.

A párt átfogóan elő fogja segíteni az irodalom és a művészet szerepének növelését. Az irodalomnak és a művészeteknek a nép érdekeit, a kommunizmus ügyét kell szolgálniuk, az öröm és a kikapcsolódás forrását kell jelenteniük az emberek milliói számára, ki kell fejteniük óhajukat, érzéseiket, gondolataikat, és aktívan segíteniük kell szellemi gazdagodásukat és erkölcsi nevelésüket.

Az irodalom és a művészet fejlesztésének fő irányvonala a nép életével való kapcsolat erősítése, a szocialista valóság hiteles és magas művészi színvonalú ábrázolása, az új és haladó jelenségek meglevevítése és szenvedélyes elutasítása mindannak, ami akadályozza a társadalom előrehaladását.

A szocialista realizmus művészete a népieség és a pártosság elvein alapul. Magába foglalja az élet valószerű művészi újratereztésében megnyilvánuló merész újító készséget, a honi és külföldi kultúra minden haladó hagyományának felhasználásával és továbbfejlesztésével. Az irodalom és más művészetek művelői előtt széles távlatok nyílnak a valóban szabad alkotásra, mesterségbeli tudásuk bővítésére, a realista formák, stílusok és műfajok sokoldalú továbbfejlesztésére. A nép kulturális színvonalának emelkedése mértékében erősödik az irodalom befolyása a társadalom életére, erkölcsi-lélektani légkörére. Ez növeli a kultúra művelőinek az alkotás eszmei irányzatáért, alkotásaik művészi hatásáért viselt felelősségét.

Az SZKP féltő gonddal, tisztelettel viszo-

nyul a tehetséghez, az alkotói kutatásokhoz. Egyszersmind az alkotói közösségekre, a közvéleményre, a marxista—leninista művészeti kritikára támaszkodva mindig harcolt és a jövőben is harcolni fog az eszmei tártalom hiánya, a zavaros világnézet, az esztétikai szűrkesség, a kontárkodás ellen.

A szovjet kultúra hozzájárul a népek közötti kölcsönös megértéshez és közeledéshez, aktív részese az imperializmus, a reakció és a háború elleni küzdelemnek. Megtestesítve a szocialista társadalom eszmei gazdagságát, szellemi életének sokoldalúságát és valódi humanizmusát a szovjet kultúra gazdagítja a világkultúrát, és a fejlődő kommunista kultúra mintaképeként mindinkább az emberiség szellemi haladásának hatalmas tényezőjévé vált.

III.

AZ SZKP FELADATAI A NEMZETKÖZI SZÍNTÉREN, A BÉKÉÉRT, A TÁRSADALMI HALADÁSÉRT FOLYTATOTT HARCBAN

Az SZKP külpolitikája abból következik, hogy a szocialista társadalom humanista, mentes a kizsákmányolástól és az elnyomástól, hogy nincsenek a háború kirobbantásában érdekelt társadalmi osztályai és csoportjai. E politika eltéphetetlenül összeforrott a párt alapvető stratégiai feladataival az országon belül, és kifejezi a szovjet nép egyöntetű óhaját: alkotó munkával kíván foglalkozni, és minden néppel békében akar élni.

Az SZKP külpolitikájának fő céljai és irányai:

— kedvező külső feltételek biztosítása a szocialista társadalom tökéletesítéséhez és a kommunizmus felé való előrehaladáshoz a Szovjetunióban; a világháború fenyegetésének elhárítása, az általános biztonság és lesterelés megvalósítása;

— a Szovjetunió és a testvéri szocialista országok közötti együttműködés folyamatos bővítése és elmélyítése, minden erővel a szocialista világrendszer erősítésének és haladásának elősegítése;

— egyenjogú, baráti kapcsolatok fejlesztése a függetlenné vált országokkal;

— a Szovjetunió és a tőkés országok közötti kapcsolatok fenntartása, fejlesztése a békés egymás mellett élés, az üzleti, a tárgyszerű, kölcsönösen előnyös együttműködés elvei alapján;

— internacionalista szolidaritás a kommunista és forradalmi-demokratikus pártokkal, a nemzetközi munkásmozgalommal, a népek nemzeti felszabadító harcával.

Az SZKP-nak a külpolitikai kérdésekkel kapcsolatos álláspontja egyesíti magában a szovjet nép érdekeinek szilárd védelmét, az imperializmus agresszív politikájával való határozott szembehelyezkedést, és a párbeszédre, a nemzetközi kérdések konstruktív megoldását célzó tárgyalásokra való készséget.

A párt által kidolgozott és a szovjet állam által következetesen megvalósított békeszerető külpolitikai irányvonal, az ország védelmi képességének erősítésével együttesen, biztosította a szovjet nép és Földünk lakóinak többsége számára a huszadik század leghosszabb békés időszakát. Az SZKP továbbra is, minden tőle telhetőt megtesz a szovjet nép alkotó munkájához szükséges békés feltételek fenntartására, a nemzetközi kapcsolatok javítására, a világot elárasztó fegyverek zési hajsza megfékezésére, azért, hogy elhárítsa a népekre leselkedő nukleáris háború veszélyét.

Nincs magasabb rendű és felelősségteljebb küldetés, mint a béke megőrzése és erősítése, az agresszió és a militarizmus erőinek megfékezése — a mostani és a felnövekvő nemzedékek életének nevében. *A szocializmus eszméje a háborútól és fegyverektől mentes világ.*

1. Együttműködés a szocialista országokkal

Az SZKP elsőrangú jelentőséget tulajdonít a Szovjetunió és a többi szocialista ország baráti kapcsolatai további fejlesztésének és erősítésének.

A párt szilárd elvtársi kapcsolatokra és sokoldalú együttműködésre törekszik a Szovjetunió és a szocialista világrendszer

minden állama között. Abból indul ki, hogy a szocializmus országainak összeforrottsága megfelel minden egyes állam saját érdekeinek csakúgy, mint közös érdekeiknek, és szolgálja a béke és a szocialista eszmények győzelmének ügyét.

Az SZKP különleges gondot fordít a Szov-

területi és a szocialista közösség országai közötti barátság átfogó erősítésére, a kapcsolatok fejlesztésére és tökéletesítésére.

Ezen országok sokoldalú együttműködésének hajtóeréjét jelentik az őket irányító kommunista és munkáspártok. A testvéri országok kommunistái összeforrottságának erősítése és a társadalomirányítási gyakorlat kölcsönös gazdagítása céljából az SZKP a jövőben is közreműködik a pártközi kapcsolatok szélesítésében, amelyek kiterjednek a pártok valamennyi szintjére a központi bizottságoktól az alapszervezetekig. Az SZKP ugyancsak hozzá kíván járulni a vélemény- és tapasztalatcseréhez kétoldalú, illetőleg sokoldalú alapon.

Az SZKP továbbra is folytatja a Szovjetunió és a szocialista országok államközi kapcsolatai szilárdításának, egyezményes keretek közötti rögzítésének, a törvényhozó szervek, a társadalmi szervezetek közötti kapcsolatok fejlesztésének irányvonalát, és a politikai együttműködés minden formájának további aktivizálására törekszik.

A szovjet kommunisták szorgalmazzák a testvéri országok mind hatékonyabb együttműködését a nemzetközi szinten, figyelembe véve mindegyikük saját érdekeit, illetve a közösség általános érdekeit.

Olyan körülmények közepette, amikor még létezik a NATO imperialista katonai tömbje, a párt szükségesnek tartja, hogy minden eszközzel elősegítse az imperializmus agresszív törekvéseivel szembeni kollektív védelem, a szilárd békéért és a nemzetközi együttműködésért vívott küzdelem eszközét jelentő Varsói Szerződés Szervezete tevékenységének tökéletesítését.

A gazdasági együttműködés területén az SZKP síkraszáll a szocialista országok összeforrottságának anyagi alapját képező szocialista gazdasági integráció további elmélyítéseért. A párt különösen fontosnak tartja, hogy a testvéri országok következetesen egyesítsék erőiket a termelés intenzívebbé tételének, a tudományos-műszaki fejlődés felgyorsításának kulcsfontosságú területein, hogy együttesen oldják meg a történelmi jelentőségű feladatokat: neipek jólétének emelése, biztonságuk erősítése érdekében meghódítsák a tudományos-műszaki fejlődés új csúcsait.

A párt abból indul ki, hogy az integráció célja növekvő mértékben hozzájárulni a társadalmi termelés és a szocialista életforma fejlődéséhez a közösséghez tartozó országokban. a gazdasági fejlettségi színvonal ki-

egyenlítődéseknek meggyorsítása, a szocializmus nemzetközi befolyásának erősítése.

Az SZKP a jövőben is aktívan részt vesz abban a közös munkában, amely a testvéri országok gazdaságpolitikájának egyeztetését, a népgazdasági szintű együttműködés mechanizmusának tökéletesítését, a termelési kooperáció és szakosodás elmélyítését, a terv-egyeztetést, az előremutató tapasztalatok cseréjét, a vállalatok és az egyesülések közötti közvetlen kapcsolatok megteremtését célozza. A párt továbbra is hozzájárul a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa szerepének növeléséhez, a gazdasági, tudományos-műszaki együttműködésnek kétoldalú és többoldalú keretek közötti szélesítéséhez.

Hasznosnak és természetesnek tartva a szocialista és tőkés országok közötti egyenrangú és kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködést, a párt egyebek között abból indul ki, hogy a szocialista integráció fejlesztésének erősítése kell a közösségnek az imperializmus ellenséges akcióival, a kapitalizmus sújtó gazdasági válságokkal és más negatív folyamatokkal szembeni műszaki-gazdasági sebezhetetlenségét.

Ideológiai tekintetben az SZKP fellép azért, hogy a testvéri országok egyesítsék erőiket a szocialista építés tapasztalatainak tanulmányozásában és felhasználásában, a munkásság kommunista nevelésében, a marxista—leninista elmélet fejlesztésében, alkotó jellegének elmélyítésében, megtartva természetesen forradalmi lényegét. A közös gondolkodás aktivizálása, a szellemi értékek folyamatos cseréjének bővítése, a kulturális és tudományos együttműködés a szocialista országok közötti barátság további elmélyítését szolgálja.

A párt a jövőben is közreműködik abban, hogy erősödjék a testvéri szocialista országok egysége, történelmi sorsuk közösségének tudata. A szocializmus igazságának hirdetése, az imperialista politika és propaganda leleplezése, az antikommunizmussal és a szovjetellenességgel való szembezállás, a dogmatikus és revizionista nézetek elleni harc — mindezek a feladatok sikeresen megoldhatók, ha a kommunisták egységes frontba tömörülnek.

Az SZKP internacionalista kötelességének tekintti, hogy a többi testvérpárttal együtt szilárdítsa a szocialista közösség egységét, növelje erejét és befolyását. Ennek szilárdságától, minden egyes ország alkotó munkájának sikerétől, tevékenységük céltudatosságától és egységességétől nagymértékben függ a szocializmus és a kapitalizmus versenyének kimenetele, a világ civilizációjának jövője.

A szocialista világregiónszer fejlődésének tapasztalata arról tanúskodik, hogy a szocialista rendszer megteremt minden lehetőséget a társadalom szilárd előrehaladásához csakúgy, mint az államok közötti kapcsolatok harmonikus fejlődéséhez.

Egyik a másik nélkül azonban nem képzelhető el. Nem egyforma az országok gazdasági és politikai fejlettségi foka, eltérnek történelmi, kulturális hagyományaik, illetve jelenlegi létkörülményeik.

Nem mindenütt egyenes vonalú a szocialista országok társadalmi fejlődése. A fejlődés minden nagyobb szakasza új, összetett feladatokat vet fel, amelyek megoldása összekapcsolódik az útkereséssel, az ellentmondások és a nehézségek elleni küzdelemmel.

Mindez — az SZKP meggyőződése szerint — hatalmas figyelmet és sokoldalú együttműködést követel azért, hogy ne legyen talaja olyan ellentéteknek, amelyek károkat okozhatnak a közös érdekeknek. Különleges jelentősége van az alapvető kérdésekben való egyeztetésnek, az egymás sikerei iránti elvtársi érdekeltségnek, a vállalt kötelezettségek pontos teljesítésének, a nemzeti, illetve a közös, internacionalista érdekek szerves kölcsönös kapcsolata mély megértésének.

Az új társadalom kialakulása és fejlődése a két világregiónszer éles párharca közepette megy végbe. A szocializmus hadállásainak gyengítésére, a szocialista országok kölcsönös kapcsolatainak és mindenekelőtt a Szovjetunióval fenntartott kapcsolatainak a szétzúzására az imperializmus differenciált — politikai, gazdasági, ideológiai természetű — intéz-

kedésrendszert dolgozott ki, megpróbálta használni a felvetődő problémákat, és felforgató célokra felhasználni a nacionalista hangulatokat. Az SZKP abból indul ki, hogy ilyen körülmények között különösen nagy jelentősége van a szocialista országok szilárd egységének és osztályszolidaritásának.

Az SZKP és az egész szocialista világ tapasztalata arról tanúskodik, hogy sikeres előrehaladásának legfontosabb tényezői: a kormányzó kommunista és munkáspártok hűsége a marxista—leninista tanításhoz, e tanítás alkotó jellegű alkalmazása, a párt szoros kapcsolata a széles dolgozó tömegekkel, tekintélyük és vezető szerepük erősítése a társadalomban, a párt- és állami élet lenini normáinak szigorú megtartása, a szocialista néphatalom fejlesztése; a valóságos körülmények józan figyelembevétele, a felvetődött problémák időbeni és tudományosan megalapozott megoldása; a szocialista internacionalizmus elvein alapuló kapcsolatok kialakítása a többi testvéri orszaggal.

Bármilyen legyen is az egyes szocialista országok belső sajátsága, gazdasági színvonala, mérete, történelmi és nemzeti hagyományai, mindannyiuk osztályérdeke egy és ugyanaz. Ami egyesíti és összekorrasztja a szocialista országokat, fontosabb és összehasonlíthatatlanul több annál, mint ami elválasztja őket.

Az SZKP meg van győződve róla, hogy a szocialista országok az egyenjogúság teljes megtartásával és a nemzeti érdekek kölcsönös tiszteletével járják majd a mind fokozottabb kölcsönös megértés és közeledés útját. A párt segíteni fogja ezt a történelmileg előremutató folyamatot.

2. A kapcsolatok erősítése a felszabadult országokkal

A volt gyarmati és félgymati országok irányában folytatott politika meghatározásakor az SZKP abból indul ki, hogy a korábban rabsorban tartott országoknak a függetlenség útjára lépése, új államok tucatjainak létrejötte, súlyuk növekedése a világpolitikában és a világ gazdaságban — ez korunk egyik jellemző vonása.

A felszabadult országoknak, miként Lenin is előre látta, nagy szerepet kell játszaniuk az egész emberiség sorsában. Az SZKP azért száll szíkra, hogy ezen országok növekvő befolyása mindinkább hozzájáruljon a béke és a társadalmi haladás ügyéhez.

Az SZKP következetesen folytatja a Szov-

jetunió és a felszabadult országok közötti baráti kapcsolatok szélesítésére szolgáló irányvonalát, mély rokonszenvvel figyeli azoknak a népeknek a törekvéseit, amelyek súlyos, megalázó gyarmati rabságban szenvedtek. Ezekkel az országokkal a Szovjetunió függetlenségük és egyenjogúságuk szigorú tiszteletben tartásának alapján építi kapcsolatait, támogatja harcukat, amelyet az imperializmus neokolonialista politikája, a gyarmatosítás maradványai ellen, a békéért és az általános biztonságért vívnak.

A párt nagy jelentőséget tulajdonít a szocialista orientációjú országokkal való szolidaritásnak, a velük folytatott politikai és gazda-

sági együttműködésnek. Minden nép első sorban saját erőfeszítései révén teremti meg az új társadalom felépítéséhez szükséges anyagi-műszaki alapot, éri el a tömegek élet- és kulturális színvonalának emelését. A Szovjetunió lehetőségeihez mérten segítette és segíteni fogja az ezen az úton haladó népeket a gazdasági és a kulturális építésben, a káderek képzésében, honvédelmi képességük növelésében és más területeken.

Az SZKP mélyíti kapcsolatait a felszabadult országok *forradalmi demokratikus pártjaival*. Különösen szoros együttműködés alakult ki közülük azokkal a pártokkal, amelyek arra törekcszenek, hogy a tudományos szocializmus alapján tevékenykedjenek. Az SZKP az antiimperialista és hazafias álláspontot képviselő összes nemzeti haladó párttal fenn tartott kapcsolatok fejlesztése mellett száll síkra.

A Szovjetunió és a felszabadult országok kapcsolatainak gyakorlata megmutatta, hogy a kapitalista úton haladó fiatal államokkal folytatott együttműködésnek is van reális alapja: az érdekeltség a béke megőrzésében, a nemzetközi biztonság megszilárdításában és a fegyverkezési hajszá megállításában; az egyre élesedő ellentmondás a népek érdekei, valamint a diktátum és az expanzionizmus imperialista politikája között, és az, hogy a fiatal államok felismerik: a Szovjetunióval létesített politikai és gazdasági kapcsolatok függetlenségük erősítését segítik elő.

Bármennyire különböznek egymástól a felszabadult országok, bármilyen úton haladnak, népeiket egyesíti az önálló fejlődés óhaja, az, hogy külső beavatkozás nélkül maguk kívánják megoldani saját ügyeiket. A Szovjetunió teljes mértékben szolidáris velük. Az SZKP szerint kétségbevonhatatlanul szent joguk az országoknak, hogy maguk döntsnek sorsukról, válasszák meg társadalmi rendszerüket.

Az SZKP támogatja az ázsiai, az afrikai és a latin-amerikai országok igazságos harcát, amelyet az imperializmus és az elnyomó mul-

tinacionális monopóliumok ellen és a saját erőforrásaikkal való rendelkezés szuverén jogáért, a nemzetközi kapcsolatok egyenjogú, demokratikus alapon való átalakításáért, az új nemzetközi gazdasági rend megteremtéséért és az imperialisták által rájuk kényszerített adósságoktól való függés megszüntetéséért folytatnak.

A Szovjetunió azoknak az országoknak az oldalán áll, amelyek szembe szállnak az imperializmus agresszív erőinek támadásaival, védelmezik szabadságukat, függetlenségüket és nemzeti méltóságukat. Korunkban a velük való szolidaritás is egyik fontos része a békéért és a nemzetközi biztonságért vívott harcnak. A párt internacionalista köteletségének tartja, hogy támogassa azoknak a népeknek a harcát, amelyek még a fajüldözés igája alatt élnek, és a faji elkülönítés rendszerének áldozatai.

Az SZKP megértéssel fogadja az el nem kötelezettek mozgalmának céljait és tevékenységét. Sírkraszáll azért, hogy növekedjék a mozgalom szerepe a nemzetközi politikában. A Szovjetunió a továbbiakban is az el nem kötelezett államok oldalán fog állni abban a harcban, amelyet a hegemonizmus és az agresszív erői ellen, a felmerülő viták és konfliktusok tárgyalásos rendezéséért vívnak. A Szovjetunió fel fog lépni az ellen, hogy ezeket az államokat katonai-politikai csoportosulásokba vonják be.

Az SZKP síkraszáll azért, hogy a felszabadult országok teljes joggal vegyenek részt a nemzetközi ügyek intézésében, s hogy fokozottan járuljanak hozzá a korunk legfontosabb problémáinak a megoldásához. Ezeknek az országoknak és a szocialista országoknak az együttműködése hatalmas jelentőségű a népek függetlenségének megszilárdítása, a nemzetközi kapcsolatok egészségesebbé tétele, a béke megóvása szempontjából.

A társadalmi haladás és a nemzeti felszabadítás erőinek szövetsége az emberiség jobb jövőjének záloga.

3. Kapcsolatok a kapitalista országokkal. Harc a tartós békéért és a leszerelésért

Az SZKP abból indul ki, hogy a mai világ két ellentétes társadalmi rendszerre oszlik, amelyek között a történelmi vitát békés úton lehet és kell megoldani. A szocializmus nem a fegyverek, hanem az élet minden területén

mutatott példák erejével, a gazdaság, a tudomány és a kultúra fejlődésének dinamizmusával, a dolgozók életszínvonalának emelésével, a szocialista demokrácia elmélyítésével bizonyítja fölényét.

A szovjet kommunizták meggyőződése, hogy a szocializmusé a jövő. Minden nép méltó arra, hogy társadalmi és nemzeti elnyomástól mentes társadalomban, az igazi egyenjogúság és az igazi demokrácia társadalmában éljen. Az elnyomott és kizsákmányolt népeknek szuverén joguk, hogy felszabadítsák magukat a kizsákmányolás és az igazságtalanság alól. A forradalom a társadalmi fejlődésnek, és az adott országban vívott osztályharcnak törvényszerű eredménye. Az SZKP mindig is elvileg elfogadhatatlannak tartotta és tartja a forradalom „exportját”, kívülről való kiereszközlését. De az ellenforradalom „exportja” is a legdurvább merénylet a népek szabad akarati nyilvánítása, fejlődési útjuk önálló kiválasztásának joga ellen.

A Szovjetunió határozottan szembeszáll azokkal a kísérletekkel, hogy erőszakkal megállítsák és visszafordítsák a történelem menetét.

A népek érdeke megköveteli, hogy az államközi kapcsolatok a békés versengés és az egyenjogú együttműködés medrébe terelődjenek.

A Szovjetunió Kommunista Pártja határozottan és következetesen védelmezi a különböző társadalmi berendezkedésű államok békés egymás mellett élésének lenini elvét.

A békés egymás mellett élés az SZKP értelmezése szerint feltételezi: a háborúnak, az erőszak alkalmazásának vagy az erőszakkal való fenyegetőzésnek mint a vitás kérdések megoldása eszközének elutasítását; a vitás kérdések tárgyalásos megoldását; a belügyekre való be nem avatkozást és egymás törvényes érdekeinek figyelembevételét; a népek jogát arra, hogy maguk döntsenek sorsukról; az államok szuverenitásának, területi épségük és határaik sérthetlenségének szigorú tiszteletben tartását; a teljes egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján megvalósuló együttműködést; a nemzetközi jog általánosan elfogadott elveiből, valamint a nemzetközi szerződésekből adódó kötelezettségek lelkiismeretes teljesítését.

Ezek azok a fő alapok, amelyekre a Szovjetunió a kapitalista országokkal fenntartott kapcsolatait építi. Ezeket a Szovjetunió alkotmánya is megerősíti.

Az SZKP céltudatosan járul hozzá ahhoz, hogy a nemzetközi kapcsolatokban a békés egymás mellett élés elvét, mint az államközi kapcsolatok általánosan elismert és mindenkire kötelező normáját általánosan megerősítsék. A párt megengedhetetlennek tartja, hogy a két rendszer közötti ideológiai ellentéteket kiterjesszék ezekre a kapcsolatokra.

A párt a nemzetközi feszültség enyhülésének folyamatának kibontakoztatására fog törekedni, mivel azt tartja, hogy az enyhülés természetes és szükséges szakasz a mindent átfogó és megbízható biztonsági rendszer megteremtésének útján. Az együttműködés területén szerzett tapasztalatok megerősítik az ilyen távlatok valóra váltásának lehetőségét. Az SZKP olyan nemzetek közötti mechanizmusok és intézmények megteremtése és felhasználása mellett van, amelyek lehetővé tennék a nemzeti, állami érdekek és az általános emberi érdekek közötti legelőnyösebb kapcsolatok megtalálását. A párt azon van, hogy növekedjék az Egyesült Nemzetek Szervezetének szerepe a béke erősítésében és a nemzetközi együttműködés fejlesztésében.

A nukleáris hatalmak különleges felelősséget viselnek a világhelyzetért. Azoknak az államoknak, amelyeknek nukleáris és más tömegpusztító fegyvereik vannak, el kell állniuk azok alkalmazásától és a használatukkal való fenyegetőzéstől, tartózkodniuk kell az olyan lépésektől, amelyek a nemzetközi helyzet éleződéséhez vezetnek.

Az SZKP a Szovjetunió és az Egyesült Államok normális, stabil kapcsolatait szál síkra. Ez feltételezi az egymás belügyeibe való be nem avatkozást, egymás törvényes érdekeinek tiszteletben tartását, az azonos biztonság elvének elismerését és gyakorlati érvényesítést — erre az alapra építve lehetséges a nagyobb kölcsönös bizalom. A társadalmi rendszer, az ideológia különbözősége nem ok a feszült viszonyra. A különböző területekre kiterjedő, gyümölcsöző és kölcsönösen előnyös szovjet — amerikai kapcsolatok kialakításának megvannak az objektív előfeltételei. Az SZKP meggyőződése szerint mindkét hatalom politikájának a kölcsönös megértésre, nem pedig az ellenségeskedésre kell irányulnia, amely mind a szovjet és az amerikai népre, mind más népekre nézve katasztrofális következményekkel járhat.

Az SZKP-nak az a meggyőződése, hogy a kiélezett problémák megoldásának keresésében, a konfliktushelyzetek rendezésében, a feszültség enyhítését és a fegyverkezési hajszát megfékezését célzó intézkedések meghozatalában mind a nagy, mind a kis államoknak — tekintet nélkül erejükre, földrajzi helyzetükre és társadalmi rendszerükre — részt lehet és kell venniük.

Az SZKP nagy jelentőséget tulajdonít az európai államok közötti békés jószomszédság és együttműködés továbbfejlesztésének. A pozitív folyamatok tartósságának elengedhetetlen feltétele itt is, mint ahogy más térsé-

gekben is, a második világháború eredményeként kialakult területi-politikai realitások tiszteletben tartása. Az SZKP határozottan ellenzi, hogy bárki bármilyen ürüggyel megkísérelje ezek felülvизsgálatát, visszautasítja a revansizmus bármely megnyilvánulását.

A párt arra fog törekedni, hogy a Szovjetunió kezdeményezésével és aktív részvételével megkezdődött, a biztonságot, a bizalmat és az európai együttműködést erősítő folyamat fejlődjék, elmélyüljön és *átfogja az egész világot*. Az SZKP fellép azért, hogy az összes érdekelt állam egyesítse erőfeszítéseit az ázsiai biztonság szavatolása céljából, s közösen keressen konstruktív megoldást erre a problémára. Ázsia, Afrika, Latin-Amerika, a Csendes- és az Indiai-óceán térségei a béke és a jószomszédság övezeteivé válhatnak, és kell hogy váljanak.

Az SZKP a gazdaság, a tudomány és a technika területein a teljes egyenjogúság és kölcsönös előnyök alapján megvalósuló széles körű, hosszú távú és tartós államközi kapcsolatok fejlesztése mellett áll ki. A külgazdasági együttműködésnek nagy politikai jelentősége van, hozzájárul a béke és a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élését jellemző kapcsolatok megszilárdításához. A Szovjetunió elveti a diszkrimináció minden formáját és azt, hogy a kereskedelmi-gazdasági és tudományos-műszaki kapcsolatokat a nyomás eszközeiként használják fel; az államok gazdasági biztonságának garantálására fog törekedni.

Az SZKP híve minden ország igazi kulturális értékei kiterjedt, széles körű cseréjének. E cserének humánus célokat kell szolgálnia: a népek szellemi gazdagodását, a béke és a jószomszédság szilárdítását.

A párt, a szovjet állam együtt fog működni más országokkal a XX. század második felében különösen kielezödött és az egész emberiségre nézve létfontosságú olyan globális problémák megoldásában, mint a környezetvédelem, az energia-, a nyersanyag-, az élelmiszer- és a népesedési problémák, a világűr és a világóceánban rejlő kincsek békés meghódítása, számos felszabadult ország gazdasági elmaradottságának leküzdése, a veszélyes betegségek felszámolása és egyebek. Ezek megoldása az államok közös erőfeszítéseit igényli, amit lényegesen meg fog könnyíteni, ha megszűnik az erőknél és az eszközöknel a fegyverkezési hajszra céljaira való pazarlása.

Az emberiség érdekében, a mai és az utánunk jövő nemzedékek javára az SZKP és a szovjet állam kitart a fegyverkezési hajszra

beszüntetésére, a leszerelésre, a népek békéjének és biztonságának szavatolására irányuló intézkedések nagyszabású, konstruktív programja mellett.

A Szovjetunió Kommunista Pártja történelmi feladatnak tekintve a szigorú, kiterjedt nemzetközi ellenőrzéssel megvalósuló *általános és teljes leszerelést*, következetesen törekszik:

— a katonai készülődés korlátozására és szűkítésére, különösen a tömegpusztító eszközök területén. A katonai készülődésből teljes egészében ki kell zárni a világűr, hogy az ne legyen a katonai versengés színtere, a halál és a pusztulás forrása. A világűr kutatása és meghódítása csak békés célból, a tudomány és a termelés fejlesztése érdekében és a népek szükségleteivel összhangban történhet. A Szovjetunió e probléma megoldásában támogatja a közös erőfeszítéseket, és tevékenyen részt fog venni ilyen nemzetközi együttműködésben. A Szovjetunió fel fog lépni az atomfegyverek elterjedését gátló intézkedések elfogadásáért, az atomfegyverektől és más tömegpusztító eszközöktől mentes övezetek létrehozásáért is;

— olyan lépések megtételére, amelyek az *atomfegyverzet teljes kizárásához* vezetnek és magukban foglalják mindenfajta atomfegyver kipróbálásának és gyártásának beszüntetését, a hatalmak lemondását atomfegyverek elsőként való alkalmazásáról, valamint a nukleáris fegyverkészletek befagyasztását, csökkentését és megsemmisítését;

— *másfajta tömegpusztító fegyverek* — köztük a vegyi fegyverek — *gyártásának megszüntetésére, a készletek felszámolására* és új típusú ilyen fegyverek kifejlesztésének tilalmára;

— az államok — elsősorban a Biztonsági Tanács állandó tagjai és a velük katonai szövetségben lévő államok — *fegyveres erőinek csökkentésére*, olyan új fegyverfajták kifejlesztésének tilalmára, amelyek megsemmisítő erejüket tekintve megközelítik a tömegpusztító fegyvereket, az államok katonai költségvetésének csökkentésére;

— *bolygónk leginkább robbanásveszélyes térségeiben a haderő és a fegyverzet befagyasztására és korlátozására*, az idegen katonai területeken lévő katonai támaszpontok felszámolására, a kölcsönös bizalom növelésére, intézkedések meghozatalára, a fegyveres konfliktusok, köztük a véletlenszerű összecsapások kockázatának csökkentésére.

Az SZKP álláspontjának lényege, hogy igyekszik elérni a világ katonai-politikai csoportosulásokra való megosztottságának le-

küzdését. Az SZKP állást foglal a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű feloszlatásáért vagy első lépésként katonai szervezeteik felszámolásáért. A két katonai tömb szembenállásának enyhítése céljából a Szovjetunió sikraszáll azért, hogy kössenek szerződést az erőszak alkalmazásának kölcsönös elutasításáról, békés kapcsolatok fenntartásáról. E szerződés nyitva állna valamennyi állam számára is.

Az SZKP arra fog törekedni, hogy a fegyverzetek korlátozásának, a háborús fenyegetés elhárításának kérdését az egyenjogúságon és a felek egyenlő biztonságán alapuló tisztességes és szigorúan teljesített megállapodások útján oldják meg, hogy elejét vegye az „erő helyzetéből” kiinduló tárgyalások folytatására irányuló próbálkozásoknak és annak, hogy a tárgyalásokat a fegyverzet növelését szorgalmazó próbálkozások leplezésére használják fel.

A szovjet állam és szövetségesei nem törek-

sznek katonai fölény megszerzésére, de nem engedik meg a világ küzdőterén kialakult katonai-hadászati egyensúly felbontását. Ugyanakkor következetesen törekednek arra, hogy ennek az egyensúlynak a szintje folyamatosan csökkenjen, és hogy mindkét fél csökkentse fegyverzeteinek mennyiségét, arra, hogy ezáltal szavatolják valamennyi nép biztonságát.

Az SZKP ünnepélyesen kinyilvánítja: nincs olyan fegyver, amelynek kölcsönösségi alapon, hathatós ellenőrzés alkalmazásával való korlátozására a Szovjetunió ne állna készen. A Szovjetunió nem veszélyezteti egyetlen ország biztonságát sem, sem Nyugaton, sem Keleten. Senkit sem fenyeget, nem törekszik szembenállásra egyetlen állammal sem, békében kíván élni minden országgal. A nagy október ideje óta a szocialista szovjet állam magasra emeli a béke, a népek közötti barátság zászlaját. Az SZKP a jövőben is hű marad ehhez a lenini zászlóhoz.

4. Az SZKP a világ kommunista és munkásmozgalmában

Az SZKP alkotórésze a nemzetközi kommunista mozgalomnak. A szocialista társadalom tökéletesítése és a kommunizmus felé vezető haladás érdekében kifejtett tevékenységét egyik legfontosabb internacionalista feladatának tekinti, amelynek teljesítése megfelel a szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásmozgalom, az egész emberiség érdekében.

A kommunisták, akik mindig a legkövetkezetesebben küzdöttek a társadalmi és a nemzeti elnyomás ellen, most a világbéke megőrzéséért, az embereknek az élethez való jogáért vívott harc élvonalában vannak. Világosan látják a háborús veszély okait, leleplezik a nemzetközi feszültség fokozásának, a fegyverkezési hajszának a valódi felelőseit, s együttműködésre törekednek mindenkivel, aki képes hozzájárulni a háborúellenes küzdelemhez.

Az SZKP figyelembe veszi, hogy a nem szocialista országok kommunista és munkáspártjai benyomult és ellentmondásos helyzetben tevékenykednek. Harcuk körülményei és formái meglehetősen széles skálán mozognak. Ez azonban nem szűkíti, hanem épp ellenkezőleg, bővíti a mozgalom lehetőségeit. Tevékenységi formáik sokszínűsége a kommunisták számára lehetővé teszi, hogy jobban felmérjék a nemzeti sajátosságokat és a

konkrét történelmi helyzetet, a lakosság különféle társadalmi csoportjainak és rétegeinek érdekeit.

Az SZKP abból indul ki, hogy minden ország kommunistái önállóan elemzik és értékelik a helyzetet, függetlenül határozzák meg stratégiai irányvonalukat, politikájukat, a közeli és a végső célokért, a kommunista eszményekért vívott harc különféle módszereit. A kommunista pártok által felhalmozott tapasztalat értékes internacionalista kincs.

Az SZKP gondosan tanulmányozza a külföldi kommunista pártok problémáit és tapasztalatait. Megértéssel fogadja, hogy stratégiájuk és taktikájuk tökéletesítésére törekednek, azon vannak, hogy antimonopolista, háborúellenes tevékenységük alapján bővítsék osztályszövetségeiket, védelmezzék a dolgozók gazdasági érdekeit és politikai jogait. E téren az SZKP abból indul ki, hogy a demokráciáért folyó küzdelem a szocializmusért vívott harcnak alkotórésze.

Különböző országok imperialista köréi szorosan összehangolják a szocializmus és a demokratikus erők ellen irányuló tevékenységüket, igyekeznek szembeállítani egymással a kommunista pártokat. Ilyen körülmények között egyre nagyobb jelentőségű a proletár internacionalizmus, a kommunisták eltérési szolidaritása.

Az SZKP úgy véli, hogy az egyes kérdésekben meglevő véleménykülönbségeknek nem szabad akadályozniuk a kommunista pártok internacionalista együttműködését, egységes fellépését.

Ha a testvérpártok között esetenként bizonyos kérdésekben nézeteltérések merülnek fel, az SZKP hasznosnak tartja az elvtársi vitákat egymás nézeteinek jobb megértése és a kölcsönösen elfogadható vélemények kialakítása céljából. Amikor azonban a marxizmus—leninizmus forradalmi lényegéről, a létező szocializmus jelentőségéről és szerepéről esik szó, az SZKP a jövőben is elvszerűen vissza fogja utasítani az opportunizmust és a reformizmust, a dogmatizmust és a szektasságot. Hasonlóképpen fogadja az SZKP a kommunista tevékenység osztálytartalmának elmosására, a harci célok és e célok megvalósítását szolgáló módszerek forradalmi jellegének meghamisítására irányuló kísérleteket. A tapasztalat azt mutatja, hogy a Marx, Engels, Lenin tanításainak alapjaitól való elhajlások gyengítik a kommunista mozgalom lehetőségét.

A testvérpártokhoz fűződő viszonyában az SZKP szilárdan kitart a proletár internacionalizmus elve mellett, amely szervesen egyesíti magában a forradalmi szolidaritást, valamint minden párt teljes önállóságának és egyenjogúságának elismerését. Az SZKP ennek az elvnek az alapján aktívan fejleszti kapcsolatait a kommunista és munkáspártokkal, kölcsönösen tájékoztatják egymást, két- és sokoldalú találkozókon, valamint, ha szükséges, regionális és szélesebb körű nemzetközi tanácskozásokon vesz részt.

A szovjet kommunisták mindig tökéletes országokbeli osztálytestvéreik oldalán állnak. Az SZKP fel fogja használni nemzetközi tevékenységét a reakciós önkénynek áldozatul eső kommunisták védelmében. Magyarázatként a testvérpártok részéről megnyilvánuló szolidaritást, szembefordulásukat a szovjetellenességgel. A szocialista és a nem szocialista országok kommunista és a munkáspártjainak

kölcsönös támogatása a társadalmi haladás fontos tényezője.

Az SZKP a továbbiakban is fejleszteni kívánja a szocialista, a szociáldemokrata és a munkáspártokhoz fűződő kapcsolatait. A velük kialakított együttműködés főként a nukleáris háború megelőzésében tölthet be igen jelentős szerepet. Bármilyen mélyek legyenek is a munkásmozgalom különféle irányzatai közötti nézeteltérések, ez nem akadályozhatja az eredményes és rendszeres eszmecsere, párhuzamos, sőt közös akciók végrehajtását a háborús veszély elhárítására, a nemzetközi helyzet javítására, a gyarmatosítás maradványainak felszámolására, a dolgozók érdekeinek és jogainak védelmére.

Az SZKP nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy aktívabbá váljék a nemzetközi munkásmozgalom egyes osztagainak együttműködése, elmélyüljenek a kapcsolatok a különféle irányzatokat képviselő szakszervezetekkel, ifjúsági és nőszervezetekkel, paraszti és egyéb demokratikus szervezetekkel.

A világ munkásoztlányáért és kommunista élcsapatáért viselt történelmi felelősségét mélyen átérzve, a Szovjetunió Kommunista Pártja a jövőben is:

- védelmezni fogja a nemzetközi kommunista mozgalom forradalmi eszményeit és marxista—leninista alapjait, alkotó módon fejleszteni fogja a tudományos szocializmus elméletét, következetesen harcolni fog a dogmatizmus, a revizionizmus és az ellen, hogy a polgári ideológiának a munkásmozgalomra bármilyen hatása legyen;

- mindent meg fog tenni a testvérpártok összeforrottságáért és kölcsönös együttműködéséért, a kommunisták internacionalista szolidaritásáért, azért, hogy a kommunista mozgalom még inkább hozzájáruljon a világháború megelőzéséhez;

- következetesen törekedni fog arra, hogy a nemzetközi munkásmozgalom, minden dolgozó egységesen lépjen fel a közös érdekekért, a tartós békéért és a népek biztonságáért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcban.

A PÁRT A SZOVJET TÁRSADALOM VEZETŐ EREJE

A Szovjetunió Kommunista Pártja a társadalmi fejlődésre példátlan mélyen és erősen ható utat járt be. Rohamléptekkel jutott el az első marxista köröktől, három népi forradalom át, a szocialista nagyhatalom vezetéséig.

A szovjet népnek az új társadalom építése során véghez vitt számos történelmi jelentőségű tette, a nagy honvédő háborúban kivívott győzelme, a társadalmi, a gazdasági és a szellemi haladás egyre magasabb szintjeinek elérése, s a Szovjetunió hatása a világ fejlődésének menetére elválaszthatatlan a kommunista párt tevékenységétől. A párt ihletője és szervezője a tömegek történelemformálásának, irányító és vezető ereje társadalmunknak. A marxista—leninista elmélettel felvértezett párt határozza meg az ország fejlődésének fő irányát, biztosítja a nép építőmunkájának tudományos irányítását, a kommunista építésnek szervezett, tervszerű és céltudatos jellegét ad.

A szocializmus felépítésének eredményeként, miután a dolgozók minden rétege magáévá tette a munkásosztály álláspontját, a szovjet társadalom társadalmi-politikai és eszmei egységének megszilárdításával a kommunista párt, bár osztálylényegét és ideológiáját tekintve a munkásosztály pártja marad, az egész nép pártjává vált. Ez eleve meghatározza az SZKP bel- és külpolitikájának, egész tevékenységének forradalmi folytonosságát és osztályjellegét.

Az új történelmi feltételek között, amikor az ország a belső fejlődésében és a nemzetközi szinten egyaránt felelősségteljes feladatok elé néz, a szovjet társadalom életében *törvényszerűen növekszik a párt vezető szerepe*, nagyobbak lesznek a követelmények politikai és szervezői tevékenységével szemben.

Ezt a következő alapvető tényezők indokolják:

- a szocializmus tökéletesítésével összefüggő feladatok bonyolultsága és arányainak növekedése, az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének felgyorsítása, a feladatok sikeres megoldását biztosító politika kidolgozásának és következetes megvalósításának szükségessége, a társadalom gazdasági, szociális és szellemi fejlődésének szoros kölcsönviszonya;

- a politikai rendszer, a demokrácia fejlődése, a nép szocialista önkormányzatának elmélyülése, a tömegek politikai és szakmai aktivitásának fokozása, illetőleg a termelés, az állam és a társadalom irányításába való széles körű bevonásuk alapján;

- a marxista—leninista elmélet alkotó továbbfejlesztésére, a kommunista építés gyakorlatának mélyreható elemzésére, az élet által felvetett kérdések tudományosan megalapozott és idejében való megválaszolására mutató igény, valamint a dolgozók öntudatának erősítése, a kispolgári beállítódás és erkölcs maradványainak, a szocialista életmód normáitól eltérő jelenségeknek a felszámolása;

- a szocialista országok közötti egység erősítésének, a sokoldalú együttműködés bővítésének, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, valamint a nemzeti felszabadító mozgalmak egysége megszilárdításának, a polgári ideológiák, a revizionizmus, a dogmatizmus, a reformizmus és a szektásság ellen vívott harcnak az érdekei;

- az imperializmus agresszivitásának fokozódása miatt bonyolulttá vált külpolitikai feltételek, az éberség erősítésének, az ország biztonsága szavatolásának és olyan új, erőtel-

jessebe erőfeszítések megtételének szükségessége, amelyeknek célja az agresszív erők megfékezése, a fegyverkezési hajsza megakadályozása, az emberiség megmentése a nukleáris katasztrófa veszélyétől, a világbéke megőrzése.

A társadalom politikai irányító szerepét betöltve az SZKP a továbbiakban is következetesen alkalmazni fogja a bevált lenini elveket, érvényesíteni fogja a lenini stílust a pártmunkában, az állami és a gazdasági irányítás minden területén, erősíteni fogja politikájának tudományos megalapozottságát; nagymértékben támaszkodni fog a tömegek kollektív tudására és tapasztalatára, fejleszteni fogja a tömegek társadalmi kezdeményezőképességét. A párt elvi jelentőséget tulajdonít az ideológiai, az elméleti, a politikai-nevelő, a szervező és gazdasági tevékenység egységének, a tunyaság és a konzervativizmus minden megnyilvánulása ellen megalkuvás nélkül vívott harcnak, a társadalmi, a gazdasági, a műszaki, a tudományos és az ideológiai nevelő munkában felmerülő problémák korszerű megoldását szolgáló alkotó útkeresésnek.

Az SZKP szükségesnek tartja, hogy gondosan mérje fel a párt, az állami és a társadalmi szervek funkcióinak sajátosságait, hangolja össze munkájukat, ne tűrje az átfedéseket, erősítse a pártbizottságoknak mint politikai irányító testületeknek a szerepét, számolja fel a formalizmus és a bürokratizmus megnyilvánulásait, az irányító apparátus munkájában tapasztalható egyéb torzulásokat; erősítse a parthatározatok, a népgazdasági tervek végrehajtásának ellenőrzését, szilárdítsa meg az állami és a munkafegyelmet, a rendet és a szervezethez.

A párt minden pártszervezet és dolgozó kollektíva tevékenységében fáradhatatlanul erősíteni fogja az alkotó szemléletet, a hozzáértést, a nagyfokú felelősséget és elvszerűséget, kialakítja az elért eredmények tárgyilagos és önkritikus értékelésének és annak képességét, hogy figyelmesen és tapintatosan bánjanak az emberekkel, figyeljenek igényeikre és vágyaikra.

A párt szerint az állami, a gazdasági és a

kulturális építési irányítási színvonalának emelése elválaszthatatlanul összefügg a *kádermunka további javításával*. A párt szükségesnek tekinti, hogy mindenütt, a felső szintektől a legalsókig, hiánytalanul érvényesüljenek a káderek politikai, szakmai és erkölcsi tulajdonságok alapján való kiválasztásának és minősítésének lenini elvei, kapjon nagyobb szerepet a közvélemény.

Az SZKP egész káderpolitikájával elő fogja segíteni a politikailag érett, erkölcsös, hozzáértő, kezdeményező, kommunista és párton kívüli dolgozóknak vezetői posztokra való emelését, bátrabban fog nőket kinevezni vezetői tisztségekre. A párt elvi jelentőséget tulajdonít az olyan vezetői tulajdonságoknak, mint az új iránti fogékonyság, a felelősségvállalás készsége, a munka jobb elvégzésének igénye, a gazdálkodói és az emberekkel kapcsolatos bármely tevékenység politikai lényegének figyelembevétele, az önmaga és mások iránti igényesség.

A párt gondoskodni fog róla, hogy az idősebb nemzedékhez tartozó kipróbált káderekkel mindenütt dolgozzanak együtt, szerezzenek tapasztalatokat, kellő edzettséget a reményteljes, fiatal káderek. Ez természetes folyamat, amelynek nem szabad megszakadnia, hiszen ez jelenti a biztos garanciát a vasalaposséggel, a tunyasággal és a voluntarizmussal szemben.

A káderekbe vetett bizalmat össze kell kapcsolni a velük szemben támasztott igényességgel, fokozni kell személyes felelősségüket a pártszervezetekben és a dolgozó kollektívákban a munkaeredményekért, a párt és az állami fegyelem tiszteletben tartásáért, a vezetés tömegek általi ellenőrzésének erősítéséért. Minden vezetőnek teljes mértékben vállalnia kell a felelősséget a rábízott feladatért, helyes viszonyt kell kialakítania az emberekkel. *Egyetlen pártszervezet, egyetlen pártmunkás sem maradhat kívül az ellenőrzésen.*

A párt fejlődését a párttagság további növekedése és erősödése, a párton belüli viszonyoknak a demokratikus centralizmus elvén alapuló tökéletesítése jellemzi.

A munkásosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség élénjáró képviselőit tömörítve a párt erősíti befolyását a kommunista építés különféle területein. Az SZKP szükségesnek tartja, hogy a párt szociális összetételében a vezető helyet a munkások foglalják el. A pártba való felvétel döntő feltételeinek számítottak és ezentúl is annak számítanak a jelentkező politikai és szakmai adottságai, tisztessége és becsületessége, az a készsége, hogy minden erejét a kommunizmus ügyének szentelje. Ez a jövőben is így lesz. Szigorúan fel kell lépni az olyan kísérletekkel szemben, hogy egyes emberek karrierizmusból lépjenek be a pártba.

A párthoz való tartozás nem nyújt semmilyen kiváltságokat, sőt fokozott felelősséget jelent mindenért, ami az országban történik, a kommunista építés, a társadalmi haladás sorsáért. Minden kommunistának kötelessége, hogy példát mutasson a munkában, társadalmi és magánéletében egyaránt. Attól, milyen mértékben érvényesül a *kommunisták élénjáró szerepe*, függ a párt és a tömegek kapcsolatának szilárdsága, függ a pártnak a nép körében élvezett tekintélye. A párt egyre nagyobb követelményeket támaszt minden tagjával szemben, kötelességtudatot, emberi tisztességet, pártserűséget vár el tőlük, s munkájukat, tetteik alapján ítéli meg őket.

A kommunisták eredményes munkájának, magas színvonalú alkotótevékenységének zálogát az SZKP a *párton belüli demokrácia további kibontakozásában és elmélyülésében*, a pártélet lenini normáinak tiszteletben tartásában, a bírálat és az önbírálat fejlesztésében, a széles körű nyilvánosság érvényesítésében látja.

A párt egész munkáját a *kollektív vezetés* bevált *elvére* kívánja építeni. Ennek további érvényesítése és fejlesztése érdekében az SZKP fontosnak tekinti a pártértekezletek, a plénumok, a konferenciák és a kongresszusok, valamint a pártbizottságok és -vezetőségek mint kollektív vezetői testületek szerepének és jelentőségének erősítését, azt, hogy kedvezőbb feltételeket teremtsenek a párt po-

litikájának és gyakorlati tevékenységének párton belüli szabad és tárgyyszerű megvitatására.

Abból a célból, hogy a pártélet demokratikus elvei valóban következetesen érvényesüljenek, az SZKP állandó figyelmet fordít a *pártfegyelem erősítésére*. A párttagok szilárd, tudatosan vállalt fegyelme elengedhetetlen feltétele a társadalmi élet valamennyi területében megteremtendő magas fokú szocialista fegyelemnek.

A párt sikeres tevékenysége, a párttagok aktivitásának erősödése elválaszthatatlanul összefügg a pártalapszervezetek munkájának további javításával. A dolgozó kollektívák politikai magvának szerepét betöltő alapszervezetek feladata, hogy minden lehetséges eszközzel segítsék a párt politikájának és a tömegek alkotó erejének összekapcsolását.

A párt szüntelenül erősíteni fogja a párttagság egységét és sorainak összeforrottságát. Az SZKP szervezeti szabályzatában rögzített eszköztárban megőrzi azokat a szervezeti biztosítékokat, amelyek megakadályozzák a frakciózás és a klikkezés bármiféle megnyilvánulását. A párt töretlen eszmei és szervezeti egysége erejének és legyőzhetetlenségének legfontosabb forrása.

Az SZKP az alábbi marxista—leninista tételtől indul ki: a nép a történelem formálója, a kommunista építés pedig a nép kezemunkájának, energiájának, értelmének gyümölcse. A nép eleven alkotóereje minden eredmény záloga.

A párt a népert él. a nép szolgálatában látja tevékenységének értelmét. Céljai és feladatai a szovjet emberek vágyait, alapvető érdekeit fejezik ki. A párt a jövőben is a nép iránt érzett nagyfokú felelősség szellemében fog tevékenykedni, állandóan bővíteni és mélyíteni fogja kapcsolatát a tömegekkel, a nép törekvéseinek és vágyainak megvalósításáért él. A párt kötelességének tartja, hogy állandóan megvitassa a dolgozókkal a bel- és külpolitika legfontosabb kérdéseit, hogy figyelmesen meghallgassa a közvéleményt, szélesebb körben vonjon be pártonkívülieket a pártszerve-

zetek munkájába. A párt annál nagyobb mértékben hat a társadalmi fejlődésre, minél aktívabban támogatja a népet.

Az SZKP egész tevékenységét a *proletár, a szocialista internacionalizmus bevált marxista—leninista elvei* vezérlik. A párt minden eszközzel segíteni kívánja a nemzetközi kommunista mozgalom egységének a marxizmus—leninizmus alapján való erősíté-

sét, fejleszteni kívánja testvéri kapcsolatait minden kommunista és munkáspárttal, aktív együttműködést kíván kialakítani velük a békéért, a nukleáris katasztrófa veszélyének elhárításáért vívott harcban, támogatni kívánja küzdelmüket a dolgozók alapvető érdekeinek védelméért, a nemzeti felszabadulásért, a demokráciáért és a szocializmusért.

* * *

Ez a Szovjetunió Kommunista Pártjának programja.

A párt felhívással fordul a kommunistákhoz, minden dolgozóhoz — munkáshoz, kolhozparaszthoz és értelmiségihez —, hogy teljes erővel munkálkodjék a kitűzött történelmi feladatok megvalósításán. A pártnak meggyőződése, hogy a szovjet emberek az SZKP programját saját ügyüknek tekintik majd, és mindent megtesznek megvalósításáért.

A párt stratégiája: a társadalom minőségileg új szintre való emelése a társadalmi-gazdasági fejlődés jelentős meggyorsítása révén. A szocializmus sokoldalú fejlesztése minden családnak, minden szovjet embernek a javát fogja szolgálni, s szocialista hazánk felvirágoztatásához, végső soron pedig a kommunizmus diadalához vezet.

Amint népünk fokozatosan közeledik e hön áhitott cél eléréséhez, mind nagyobb vonzereje lesz a humanizmuson és a társadalmi igazságosságon alapuló társadalmi átalakulás eszméjének. Ezek az eszmények meghódítják az emberek értelmét és szívét, ha látni fogják a társadalom magasabb fokú szervezettségét, a termelőerők folyamatos fejlődését, az alkotómunkához és az ember boldogulásához szükséges feltételek megteremtődését, az agresszív háborúk határozott elutasítását, a béke megőrzését, az egyenjogúságon alapuló széles körű együttműködés és az általános biztonság elveinek érvényesülését.

A kommunisták, hazánk minden dolgozójával együtt, derűlátóan tekintenek a jövőbe. Bízunk erőnkben, határozott meggyőződésünk, hogy a szovjet nép — az alkotó, az építő nép — áldozatkész munkája révén megoldja a feladatokat, eléri a kitűzött célokat. Ez a kommunista párt és az egész szovjet nép szilárd akarata.

A PÁRT VEZETÉSÉVEL, A MARXIZMUS—LENINIZMUS ZÁSZLAJA ALATT A SZOVJET NÉP FELÉPÍTETTE A SZOCIALIZMUST.

A PÁRT VEZETÉSÉVEL, A MARXIZMUS—LENINIZMUS ZÁSZLAJA ALATT A SZOVJET NÉP FELÉPÍTI A KOMMUNISTA TÁRSADALMAT.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
I. A KAPITALIZMUSBÓL A SZOCIALIZMUSBA ÉS A KOMMUNIZMUSBA VALÓ ÁTMENET — A JELENKOR ALAPVETŐ TARTALMA	5
1. A nagy októberi szocialista forradalom és a szocializmus felépítése a Szovjetunióban	5
2. Harc a haladás és a reakció erői között a jelenkorban	8
II. AZ SZKP FELADATAI A SZOCIALIZMUS TÖKÉLETESÍTÉSÉBEN ÉS A KOMMUNIZMUSRA VALÓ FOKOZATOS ÁTTÉRÉS ÚTJÁN	14
1. A Szovjetunió kommunista távlata és a társadalmi-gazdasági fejlődés meggyorsításának szükségessége	14
2. A párt gazdasági stratégiája	16
<i>A tudományos-műszaki haladás meggyorsítása a termelési hatékonyság növelésének fő tényezője</i>	16
<i>A társadalmi termelés strukturális átépítése.</i>	17
<i>A szocialista termelési viszonyok, az irányítási rendszer és a gazdálkodási mód-szerek továbbfejlesztése</i>	19
3. A párt társadalompolitikája	22
<i>A szovjet emberek jólétének növelése, munka- és életkörülményeinek javítása</i>	22
<i>Az osztálykülönbségek leküzdése, a szociálisan egynemű társadalom kialakítása</i>	25
<i>A szocialista nemzetek és nemzetiségek további fejlődése és közeledése</i>	25
4. A szovjet társadalom politikai rendszerének fejlődése	26
5. Eszmei nevelőmunka, tudomány és kultúra	29
<i>Az eszmei nevelőmunka területén</i>	30
<i>A közoktatás területén</i>	32
<i>A tudomány területén</i>	32
<i>A kulturális építés, az irodalom és a művészet területén</i>	33
III. AZ SZKP FELADATAI A NEMZETKÖZI SZÍNTÉREN, A BÉKÉÉRT, A TÁRSADALMI HALADÁSÉRT FOLYTATOTT HARCBAN	35
1. Együttműködés a szocialista országokkal	35
2. A kapcsolatok erősítése a felszabadult országokkal	37
3. Kapcsolatok a kapitalista országokkal. Harc a tartós békéért és a leszerelésért	38
4. Az SZKP a világ kommunista és munkásmozgalmában	41
IV. A PÁRT A SZOVJET TÁRSADALOM VEZETŐ EREJE	43

A Népszabadság különkiadványa

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
SZIKRA LAPNYOMDA

